

סקירת סוגי היתרים הנהוגים בשטחים מוגנים
ברחבי העולם

דפנה רז

מרץ 2021

תוכן עניינים

1	תקציר	1
2	מבוא	2
2	מבנה הסקירה ושיטת העבודה	2.1
3	רקע ספרותי	2.2
3	ניהול מבקרים	2.2.1
3	רישום והיתרים	2.2.2
4	תעריפים ותשלומים	2.2.3
5	אכיפה	2.2.4
5	סיכום	2.2.5
6	סוגי היתרים הנהוגים בעולם	3
7	אמצעי רישום ומבנה תעריפים	3.1
7	רישום	3.1.1
7	מבנה התעריפים	3.1.2
8	סוגי היתרים	3.2
8	הליכה וטרקים	3.2.1
13	מוקדי עניין מיוחדים	3.2.2
14	שהיית לילה וקמפינג	3.2.3
15	כלי רכב	3.2.4
16	אופניים	3.2.5
16	רכיבה על סוסים	3.2.6
17	טיפוס וסנפלינג	3.2.7
17	צפייה בבעלי חיים	3.2.8
18	ציד ודיג	3.2.9
18	שיט ורפטינג	3.2.10
18	מחקר ותקשורת	3.2.11
18	הטסת רחפנים	3.2.12
18	מס אקולוגי אזורי	3.2.13
19	ניהול ובקרה של היתרים	4
19	משוב על סוגי ההיתרים	4.1
20	מדוע נקבע הצורך בהיתרים?	4.2
21	כיצד נקבעות מכסות מבקרים?	4.3
22	מהם אמצעי האכיפה הנהוגים?	4.4
23	מהו התהליך הכרוך ביישום הכללים הניהוליים שצוינו?	4.5
24	האם יש מקומות שבהם היה נוהל של היתרים והוא בוטל?	4.6
24	ביטוח מטיילים	4.7
25	סיכום	5
28	מקורות	6

1 תקציר

סקירה זו הוכנה לבקשת האגף למחקר חברתי בחטיבת קהל וקהילה של רט"ג. המסמך בוחן את נושא ההיתרים לפעילויות בשטחים מוגנים ברחבי בעולם. המידע המוצג בו נאסף ממקורות רבים ובשיטות שונות. המידענות התבססה על ספרות אקדמית ומקצועית, אתרי אינטרנט, עיתונות, ותקשורת דיגיטלית. בהמשך נערך תחקור ישיר באמצעות שאלונים וראיונות. בסך הכל, נסקרו כמאה שטחים מוגנים וארגונים האחראיים לטריטוריות רחבות יותר.

הספרות הקיימת אינה מצליחה להציע מסגרת תיאורטית כוללת ומספקת לאופן שבו מופעלים היתרים לפעילויות בשטחים המוגנים. ריבוי האפשרויות, והמחסור בנתונים והוכחות שניתן לנתחם, אינם מאפשרים הסבר שיטתי של הגישות הננקטות כדי לקיים תיירות שאינה פוגעת בטבע.

כדי למלא את החסר, ולהציג תמונה רחבה שניתן יהיה ללמוד ממנה, נסקר מגוון רחב של פעילויות בשטחי טבע, והאופן שבו מקומות שונים בעולם מתייחסים לצורך בהיתרים לפעילויות אלה. בנוסף לסוגי ההיתרים, הסקירה בחנה את אופן הביצוע שלהם, כולל תהליכי רישום ותעריפים, אכיפה והסברה. דגש מיוחד ניתן לצורות טיול ולסוגיות הרלוונטיות לישראל, ובעיקר לטיילות רגליות.

השאלונים וראיונות העומק הניבו פרספקטיבה עמוקה יותר על מדיניות ההיתרים באתרים שונים. הנשאלים השיבו לגבי שכיחותם של סוגי ההיתרים, הבסיס הלגאלי והרגולטורי שעליהם הם נשענים, ותהליכי קבלת החלטות בתוך המדינות והארגונים שלהם. מכל אלה עלה כי הסיבות הראשיות להטלת מגבלות על פעילויות בטבע והפעלת היתרים, היו הגנה על סביבה רגישה ורצון לייצר הכנסות. אחריהם צוינו ניהול תנועת המטיילים, בטיחותם וחינוכם.

כמו כן, נמצא שאכיפת ההיתרים נעשית בגישה משולבת של הסברה, אזהרה, והטלת קנסות במקרים חמורים. לבסוף הייתה התייחסות לנושא של איסוף נתונים ובקרה, שהמומחים רואים בהם כלים חיוניים לקבלת החלטות ולניהול.

הלקח העיקרי שנלמד הוא כי אין דרך אחת נכונה, או אפילו מקובלת, לניהול מבקרים באופן שיעלה בקנה אחד עם עקרונות של שימור הטבע. הבחירה בהיתרים ככלי להשגת מטרה מרכזית זו תלויה, בין השאר, בחקיקה, בתרבות מקומית, בשיקולים כלכליים ובתשומות ניהוליות. ובכל מקרה, מערכי ההיתרים הם דינמיים, והם מתאימים את עצמם לתנאים משתנים.

ברצוננו להודות לד"ר סיימון נמצוב על העזרה הרבה ביצירת הקשר עם בעלי תפקידים ברחבי העולם.

2.1 מבנה הסקירה ושיטת העבודה

המטרה של מסמך זה, אשר הוכן עבור האגף למחקר חברתי בחטיבת קהל וקהילה של רט"ג, היא לספק מידע על היתרים לפעילויות בשטחים מוגנים ברחבי בעולם. זהו שדה מחקר המקיף אינספור שמורות וארגונים. נפח החומר הוא עצום, בהתחשב במרחב הגיאוגרפי, בקטגוריות הרבות של שטחים מוגנים על פי הגדרות בינלאומיות ומקומיות, ובאופי האתרים הפרושים ביבשות, אזורים ומדינות שונות.

כדי לנסות ולמקד את המידע, ולארגנו באופן שיפיק תועלת, הוחלט לאסוף נתונים באופן המשלב מידענות המתבססת על ספרות אקדמית, מקצועית וציבורית. מדובר בעיקר במקורות כתובים פתוחים בשפה האנגלית. הם כוללים אתרי אינטרנט (של גורמים רשמיים, כגון אתרי משרדי תיירות, רשויות לאומיות ושמורות טבע) ומקורות משניים (מדריכי טיולים, עיתונות ועוד). באופן מעשי, המקומות שנדגמו הושפעו מזמינות המידע המפורסם, עומקו ואיכותו.

השלב השני של הסקירה נשען על תחקור ישיר באמצעות שאלונים וראיונות. השאלונים הופצו בסיוע היחידה ליחסים בינלאומיים של רט"ג, באמצעות בקשה שפורסמה בפורום של IUCN; שאלונים נוספים נשלחו ישירות לגורמי שמירת טבע במדינות שונות. לבסוף, בוצעו ראיונות עם כמה מהמשיבים כדי להעמיק את הידע. בסך הכל נסקרו כמאה שטחים מוגנים וארגוני-על האחראיים לטריטוריות רחבות יותר.

הדוח נפתח בסיכום קצר של ההתייחסות להיתרים בספרות האקדמית והמקצועית. לאחר מכן נסקרים סוגי ההיתרים העיקריים ואופן הפעלתם, בליווי דוגמאות. בחלק האחרון נבדקות שאלות הקשורות בקביעת מנגנוני היתרים ויישומם, והן:

- מדוע נקבע הצורך בהיתרים?
- כיצד נקבעות מכסות מבקרים?
- מהם אמצעי האכיפה הנהוגים?
- מהו התהליך הכרוך בשימוש בכלים הניהוליים האלה?
- האם יש מקומות שבהם היה נוהל של היתרים והוא בוטל?
- ביטוח מטיילים

בכל אלה ניתן דגש על סוגי ההיתרים אשר רלוונטיים לאופי התיירות והטיילות בשטחי טבע בישראל. לבסוף, הערה מתודולוגית: הסקירה נסמכת על מקורות רבים. כדי להקל על הקריאה, בגוף הטקסט

רשומים ייחוסים למאמרים וספרים; כל המקורות המקוונים מובאים בסוף המסמך, על פי מקומות גיאוגרפיים בסדר אלף-בית.

2.2 רקע ספרותי

הביקוש לתיירות בשטחים מוגנים הולך וגדל, ועמו רמת הדאגה להגנה על הטבע, שהיא המטרה המוצהרת של הרשויות המנהלות אותם (Balmford, 2015). מחקר רב מוקדש לתיירות זו, אך הוא לוקה בחוסרים רבים (Eagles, 2014). הספרות מתווה קווים מנחים, ומביאה דוגמאות לאופנים שבהם מסגרות תכנון לניהול מבקרים בשטחים מוגנים עשויות לתת מענה, כמו גם המלצות וכלים כלכליים, היכולים לסייע במניעה או תיקון של ההשפעות השליליות של התיירות. אולם ניכרים פערים בחקירת המסגרות הללו, וחוסר התייחסות לקשרי הגומלין ביניהן (Dinica, 2018).

2.2.1 ניהול מבקרים

האמצעים לניהול כמות המבקרים בשטחים מוגנים, או בחלקים שלהם, עשויים להיות ישירים ונראים לעין, כגון רישום, קביעת מכסות, וגביית תשלום עבור פעילויות. אמצעים אחרים המצמצמים את הביקוש הם עקיפים וסמויים יותר, כמו אי-הכשרת דרכים המקלות על ההגעה לאתר והתנועה בו, או הגבלת מקומות חנייה בפתחו.

כדי להבטיח, עד כמה שניתן, שקליטת התיירות לא תגרום נזקים למשאבים הטבעיים, ננקטות גישות שונות, לא רק לניהול כמות המבקרים, אלא גם לאופי פעילותם ואופן התנהלותם (Balmford, 2015, Leung et al., 2018). גישות אלה מתייחסות לשני ממדים עיקריים (Dinica, 2018):

- ההשפעה על משאבי הטבע – על פי הנזק לחי ולצומח, בליית קרקע, זיהום מים וכדומה.
- מספר המבקרים – על פי האזור, האתר (שמורה, פארק וכו'), האטרקציה (שבילי הליכה, מערה, מפל וכו'), או מתקני התיירות (אתר קמפינג, אזור פיקניק ועוד).

בפועל, ניהול המבקרים נעשה במגוון רחב של צעדים, בהם (Leung et al., 2018):

- הגבלה וניתוב זמני הביקור והפעילות.
- הגבלת גודל קבוצות.
- התרת פעילויות רק במקומות מסוימים בשטח המוגן.
- הגדרת מגבלות לאופן שבו מותר לבצע פעילויות.

2.2.2 רישום והיתרים

אפשר ליישם צעדים אלה באמצעים תקשורתיים וחינוכיים (הפצת מידע, יצירת 'קוד התנהגות' ועוד), באמצעים ניהוליים (רישום, תשלום וכו'), או בשילוב של כלים ניהוליים ותקשורתיים. רישום מראש,

אם כדי לשמור מקום, או לקבל היתר לפעילות מסוימת, יכול להיעשות באופן פרטני מול הרשויות, על פי רוב באופן מקוון, או באמצעות נותני שירות מורשים, דוגמת חברות טיולים. הקצאת ההיתרים המוצעים בכמות מוגבלת עשויה להיעשות באחת מכמה דרכים (Leung et al., 2018):

- תור לפי סדר רישום – כל הקודם זוכה.
- הגרלה – זכייה מקרית.
- דרישת תשלום – מי שאינם משלמים מוותרים על מקומם.
- זכאות – על סמך ידע או כישורים מוכחים.

2.2.3 תעריפים ותשלומים

ההחלטה לגבות דמי כניסה ו/או לדרוש תשלום תמורת שירותי תיירות והיתרים עשויה לנבוע מאחת מהסיבות הבאות: אמצעי להגדלת מקורות כספיים, כלי כלכלי המבטא מדיניות ציבורית, דרך לניהול מבקרים, או התמודדות בשוק תחרותי. כל אחת מסיבות האלה היא משמעותית, אך אף אחת מהן אינה שלמה. כמו כן, יש אינספור מערכי תעריפים ושיטות גבייה. אלה נקבעים במידה רבה בהתאם להקשרים הפוליטיים, החוקיים, הכלכליים והחברתיים שבהם הרשות מתנהלת (Buckley, 2003).

שמורות שבהן נהוגים תשלומים מיוחדים בנוסף לדמי כניסה, או במקומם, נוקטות באסטרטגיות מגוונות. התשלומים מיצגים לעתים שירותי תיירות שווי ערך כלכלי, כגון הדרכה, הסעה, לינה והסעדה. פעמים אחרות התשלום מקנה רשות להשתתף בפעילויות מסוימות כגון טיפוס, טרקים או צפייה בבעלי חיים, שהמחיר הנגבה עבורן אינו בהכרח כלכלי. התשלום עשוי לשמש גם אמצעי הרתעה המגביל את מספר התיירים המשתתפים בפעילות מסוימת (Leung et al., 2018). הסכומים הנגבים באופן זה יכולים להיות מוקצים לשיפור חוויית המבקר, כמו גם למען מטרות ההגנה המוצהרות של הרשות או השמורה. מניע נוסף לדרישת תשלום עבור היתרים הוא המניע הכלכלי, ככלי לייצור הכנסה. לבסוף, גביית תעריפים על שימוש במשאבי טבע משמש לעתים כלי חינוכי שבאמצעותו, ובמעמד תשלום, ניתן להעביר למבקרים מידע ערכי וכללי התנהגות נאותים לשמירה על הטבע, אם כי הספרות אינה מספקת נתונים לגבי יעילותו של הבט זה (Laarman & Gregersen, 1996, Cater, 2008).

קביעת רמת התעריפים של דמי הכניסה והיתרים מורכבת, והיא לוקחת בחשבון גורמים רבים, בהם המעמד הסוציו-אקונומי של המשתמשים, הוצאות הקמה ותחזוקה, עלות השירות, ומחירי שוק של שירותים דומים. גורם חשוב נוסף הוא נכונות התייר לשלם (Willingness to Pay), שבמקרים רבים נמצא גבוה יותר מהתעריף שקבעו הרשויות. חשוב לציין כי תעריפים סמליים אינם מרתיעים את מי שרוצים לטייל באתר, ואף אינם מהווים מקור הכנסה משמעותי. עם זאת, עצם התשלום מעניק ערך

לשירותים שבעבורם נגבו, ולשמירה על הטבע. הם גם משמשים אמצעי ניטור ואיסוף מידע העשוי להועיל בתכנון התיירות, אם כי במחיר של משאבים ניהוליים ואכיפה. ולבסוף, נמצא שההתנגדות לתשלומים פוחתת ככל שהמטיילים מודעים לשם מה משמשים כספיהם. (Laarman & Gregersen, 1996, Eagles, 2014, Whitelaw, King & Tolkach, 2014).

לסיכום, התשלום יהיה אמצעי יעיל רק בתנאים הבאים:

- הוא גבוה דיו כדי להשפיע באופן משמעותי על התנהגות המבקרים.
- הוא משנה את ההתנהגות באופן שבו ההנהלה חפצה, ולא באופן שונה, או אולי הפוך, בשל התנגדויות מצד המבקרים.
- הוא אינו סותר מטרות אחרות, כמו למשל שוויון חברתי.
- עלות אכיפת התשלום אינה גבוהה ממידת יעילותם של כלים ניהוליים אחרים.

חשוב לציין כי הגורמים שנמנו אינם מוציאים זה את זה. למשל, גביית תשלום הגבוה דיו כדי להיות יעיל עשוי להיות שלילי בהיבט של שוויון חברתי. בכל מקרה, אי אפשר להסיק יחס ישיר בין גובה התשלום לבין השינוי הצפוי בהתנהגות המבקרים. זה האחרון תלוי בגורמים נוספים, בהם הערכים של המבקרים, השקעתם בביקור במושגי זמן וכסף, האופן שבו התשלום מוצג להם, עונת השנה ומידת הצפיפות באתר. בשל כך, שמורות המבקשות להגביל את כמות המבקרים, או לווסת פעילויות בשטחן, בדרך כלל בוחרות לנקוט במנגנונים לא כלכליים, בעיקר למען שוויון חברתי. (Buckley 2003).

2.2.4 אכיפה

לבסוף, חשוב לזכור כי דרושה אכיפה שתתמוך באסטרטגיה שנבחרה. זו יכולה להיעשות באמצעים 'רכים' אשר מעודדים את המבקרים לציית לכללים, או באמצעים 'קשים', בהם דוחות וקנסות, ובמקרים החמורים ביותר, מאסרים. אופן האכיפה שנבחר חייב לאזן בין ציות לכללים, בטיחות המבקרים, והנאתם. אולם מעט מאוד מחקר נעשה אודות היעילות של צורות האכיפה השונות. למשל, בפארק מאונט ריינייר (Mount Ranier) במדינת וושינגטון שבצפון מערב ארצות הברית, נמצא שעצם נוכחותו של פקח צמצמה את כמות ההולכים מחוץ לשבילים המסומנים, והמבקרים הגיבו באופן חיובי למידע שקיבלו מהפקח ולתרומתו לשמירה על ביטחונם ועל משאבי הטבע (Leung 2018).

2.2.5 סיכום

לכל ממד רגולטורי של ניהול מבקרים בשטחים המוגנים יש אופציות רבות, מגוונות ואף מבלבלות. מבחינה אקדמית, לא הוצעה תיאוריה הבוחנת את ההתאמה של הגישות השונות, ההקשרים ביניהן,

ותוצאותיהן. יתרה על כך, אין הוכחות אמפיריות עקביות המצביעות על הגישות העשויות להבטיח תיירות בת קיימא בשטחים מוגנים (Dinica, 2018).

מתוך הבנה שאין מסגרת תיאורטית כוללת ומספקת לאופן שבו מיושמים היתרים לפעילויות בשטחים המוגנים, סקירה זו מנסה לבחון את הסוגיות אשר הוצגו לעיל, ולקבל תמונה רחבה עד כמה שניתן בעזרת מקרים מייצגים.

3 סוגי היתרים הנהוגים בעולם

המטרות שלשמן הקהל מגיע לשטחי טבע מוגנים, מגוון הפעילויות המותר בהם, והדרכים לניהול המבקרים הם רבים מאוד. פרמטרים אלה משתנים מאזור לאזור, ומשמורה לשמורה, תלוי בגורמים כגון גודל השטח, האם הטיוול מתנהל ברכב או שהוא נעשה בהליכה בלבד; האם המבקרים נדרשים לצעוד בשבילים מסומנים, או שהם יכולים לשוטט באופן חופשי.

כפי שמספר הפרמטרים הוא רב, כך גם סוגי ההיתרים ואסטרטגיות התשלום השונות. בסקירת המידע הסתמנו מגמות משותפות לכל היעדים כמעט, כגון היתרי שהיית לילה. לעומת זאת, נמצאו כמה מופעים אוטריים של היתרים, מקטיפ פטריות באלטה מורג'ה (Alta Murgia) שבאיטליה, מעבר באדמות של בני עמים ילידים באריזונה שבארצות הברית, והיתר לעגינת ספינות במדינת ניו סאות וולס (New South Wales) שבאוסטרליה.

אלה הן הקטגוריות העיקריות של פעילויות שיפורטו בהמשך:

- טרקים והליכה
- מוקדי עניין מיוחדים
- שהיית לילה וקמפינג
- כלי רכב
- אופניים
- רכיבה על סוסים
- טיפוס וסנפלינג
- צפייה בבעלי חיים
- ציד ודיג
- שיט ורפטינג
- מחקר ותקשורת
- הטסת רחפנים
- מס אקולוגי אזורי

3.1 אמצעי רישום ומבנה תעריפים

3.1.1 רישום

בנוסף לסוגי ההיתרים, הסקירה בודקת את אופן הביצוע של הנפקת ההיתרים והתשלום עבורם, אם נדרש כזה. באתרים שנבחנו נמצא שההיתרים מונפקים בעיקר באחד מהאופנים הבאים:

(א) רישום/רכישת היתר מקוון באתר אינטרנט של הרשות או השמורה – זהו כיום האמצעי הנפוץ במדינות שניתן להשוותן לישראל.

(ב) רישום/רכישת היתר בשטח – בכניסה לשמורה או במוקדי קמפינג ונקודות אחרות בשטח. במקומות מסוימים מוצבות מכונות אוטומטיות (קיוסקים) לרישום ותשלום.

(ג) רישום/רכישת היתר בנקודות מורשות בקרבת מקום – הכוונה לגופים ציבוריים, כגון לשכות מידע לתיירים ותחנות משטרה, או עסקים פרטיים כמו בתי קפה, מסעדות וחנויות המשרתות תיירים.

(ד) רישום/רכישת היתר בדואר או בטלפון – אלה עדיין נהוגים בעיקר במקומות שבהם אין תשתיות מקוונות.

(ה) רכישת היתרים באמצעות קבלנים (חברות תיירות, מדריכי טיולים) – שיטה זו מיושמת בעיקר באחד משני מצבים: מקומות עם ביקוש גבוה מאוד שבהם מפעילים מורשים לרכוש כמות היתרים מראש, או כאלה שבהם נדרש ליווי של מדריכים מקצועיים. בקטגוריה הראשונה אפשר לציין אתרים כמו **הגרנד קניון** (Grand Canyon) באריזונה שבארצות הברית, שבו מספר ההיתרים לבודדים הוא קטן מאוד, וטרקים פופולריים דוגמת **שביל האינקה** בפרו שההיתרים להליכה בו ניתנים אך רק באמצעות מפעילים. בקטגוריה השנייה בולטים טרקים **בנפאל** המחויבים במדריך מקומי, ואתרי צפייה בבעלי חיים כגון **שמורות ספארי באפריקה**.

3.1.2 מבנה התעריפים

היחסים בין דמי הכניסה לשטחים מוגנים, ובין היתרים והתשלום עבורם הם מורכבים. נמצאו מקומות שבהם דמי כניסה מכסים את כל השימושים שאינם מסחריים, והדוגמא הבולטת לכך היא רשות הפארקים של **קנדה** הבנויה על מודל הכנסות כגורם מרכזי בתקציבה. בקצה האחר נמצאות מדינות כמו **פינלנד** ו**שוודיה**, שהעיקרון המנחה אצלן הוא חופש הפרט ליהנות מהטבע, ועל כן בדרך כלל לא נגבים דמי כניסה לשטחים מוגנים, וכמעט אין היתרים מיוחדים. פעמים רבות יש הבדלים בין אזורים ושמורות באותה מדינה, כאשר כל אחד ואחת מהם רשאי לקבוע מדיניות מקומית.

בדוגמאות שלהלן, הפרמטרים האלה באים לידי ביטוי באייקון שהצבעים בו מורים על מרכיבי ההיתרים והתשלום, כפי שהם מוצגים כאן :

היתר/דמי כניסה לשמורה	היתרים לפעילויות טיילות	תשלום עבור היתרים/לינה
אין צורך בהיתר או תשלום עבור כניסה	לא נהוגים היתרים לטיילות	לא נגבה תשלום עבור היתרים/לינה

3.2 סוגי היתרים

לבקשת המזמין, בסקירה זו ניתן דגש מיוחד לנושאי הטיילות בשמורות, ונגישות למוקדי עניין מיוחדים בשטחן. על כן אלה מובאים ראשונים ובהרחבה. אחריהם ייסקרו הקטגוריות האחרות, על פי מידת הרלוונטיות לארץ.

3.2.1 הליכה וטורים

טיולים רגליים בשטחים מוגנים

על פי רוב, ההליכה בשמורות קולטות קהל אינה כרוכה ברישום, הזמנה או תשלום מיוחדים. ההוראות לגבי סטייה ממסלולים מוסדרים תלויה במדיניות של הרשות או מנהלת השמורה. כך, מדינת ויקטוריה (Victoria), אוסטרליה, אינה דוגלת בהצמדות למסלולים, ואילו באזורים אחרים של אוסטרליה יציאה ממערכת השבילים עשויה לגרור אזהרות, דוחות או קנסות. בסינגפור יש הקפדה יתרה וקנסות גבוהים למי שאינו צועד בשבילים. באסטוניה מתקיים עקרון של חופש תנועה, עם סייגים במקומות רגישים שבהם איסור הירידה מהשביל מצוין בפירוש. במקרים שבהם המטיילים נקראים להקפיד על הליכה במסלולים מסומנים הרשויות דואגות להסביר את המניע להטלת המגבלה, שהוא ברוב המקרים למען השמירה על הטבע (פעמים רבות תוך פירוט הפגיעה האפשרית בחי ובצומח, בתצורות גיאולוגיות וכו'), ו/או לביטחון המטיילים.

כדי למנוע צפיפות באתרים שבהם מסלולי ההליכה מושכים מטיילים רבים, הרשויות עשויות לנקוט בגישה ישירה של הפעלת מערכות הזמנות לרישום ו/או תשלום מראש. אך פעמים רבות ניתנת העדפה לניהול תנועת המבקרים באמצעים עקיפים, כמו גביית תשלום עבור שירותים שונים, צמצום מקומות חנייה ו/או תשלום עבורם, ופיזור הקהל.

הדוגמאות המובאות להלן מקיפות אזורים שונים של העולם, סוגי פעילות ושיטות אכיפה מגוונות.

ניו זילנד

כניסה
היתרים
תשלום

מסלולי הטרקים האייקוניים של ניו זילנד מוכרים בשם הכולל The Great Walks. כדי לזכות בהיתר לטרק יש להירשם שנה מראש, ולעתים אף יותר. **בטרק מילפורד** (Milford Track), למשל, רשות השימור של ניו זילנד מאפשרת מעבר של 40 מטיילים עצמאיים ביום בכל מקטע. הרישום נפתח ששה עד תשעה חודשים לפני העונה, וכל המקומות נתפסים בתוך כמה שעות. זאת בתנאי שאתר הרשות לא קורס. בנוסף, על הזוכים להזמין מקומות לינה לאורך השביל (מחוץ לעונה המקומות הם על בסיס מזדמן). בשתי העונות שחלפו נערך ניסוי בשלושה מסלולי טרק, ובו נבחנה מערכת מחירים דיפרנציאלית לתושבי ניו זילנד ותיירים זרים. תוצאות הניסוי הראו גידול במספר המבקרים המקומיים ובהכנסות לרשות, אם כי בעקבות תגובות שליליות מצד התיירים הזרים הוחלט להפחית בעתיד את הפער בין המחיר למקומיים לזה של הזרים.

פרו

כניסה
היתרים
תשלום

שביל האינקה (Inca Trail) הנודע ועיר האינקה **מאצ'ו פיצ'ו** (Macchu Picchu) מוכרזים שמורות בעלות ערך היסטורי. בתחילת שנות ה-2000 הגבילה ממשלת פרו את מספר ההולכים בשביל ל-500 ביום, בהם כ-200 מטיילים ועוד כ-300 מדריכים, סבלים ונותני שירות. היתרים לשביל האינקה נמצאים רק בידי חברות טיולים. מסלולי טרקים אחרים בפרו ניתנים להזמנה גם ליחידים.

טייוואן

כניסה
היתרים
תשלום

בשלוש שמורות לאומיות של טייוואן הפופולריות מאוד בקרב מטיילים מקומיים ותיירים כאחת - **יושאן** (Yushan), **טארוکو** (Taroko) ו**שה-פה** (Shei-Pa) - נהוג רישום תלת-שלבי מורכב. ראשית יש צורך בהיתר כניסה לשמורה (Park Permit) (נספח א'); לאחר מכן, בחלק מהמסלולים נדרש היתר טיול בהר (Mountain Permit), ולבסוף צריך להירשם לבקתות לינה לטרקים האורכים יותר מיום אחד. היתרי הכניסה לשמורות ולטרקים אינם כרוכים בתשלום, אך הם מוגבלים בכמות, ועל כן חלקם ניתנים בהגרלות. אפשר להירשם על בסיס מקום פנוי, למקרה של ביטולים. כרטיס נוסף למקטע בפארק טארוקו הקרוי Zhuilu Old Road נרכש במקום.

ארצות הברית, יוטה

כניסה
היתרים
תשלום

הצורך בהיתרים לטרקים בפארקים הלאומיים בארצות הברית משתנה ממדינה למדינה ומאתר לאתר. הפארק הלאומי **זיון** (Zion National Park) מוגדר אזור פרא, אך הוא אחת השמורות העמוסות ביותר בארצות הברית. הכניסה לפארק היא בתשלום, והתנועה בדרכי הנוף שלו מותרת רק באוטובוס שאטל עם כרטיס מוזמן מראש, בהתאם לזמינות. ההליכה ברחבי הפארק אינה כרוכה בהיתר, מלבד בכמה

מוקדי עניין המפורטים בסעיף 3.2.2. לטרקים ארוכים יש להזמין מראש מקום באתרי קמפינג. בנוסף, על המטיילים להצטייד יום לפני ההגעה בהיתר הקרוי Wilderness Pass, ואשר ניתן רק למי שמציגים הזמנות לינה מאושרות.

ארצות הברית, אלסקה

המדיניות של הפארק הלאומי דנאלי (Denali) שבאלסקה יוצאת דופן בכך שהיא מעודדת התנסות בהליכה מחוץ למסלולים המסומנים, כדי לחוות את מלוא עוצמתו של הטבע הפראי. זאת בכל עונות השנה, כולל החורף האלסקי הקיצוני. אין צורך בהיתר או רישום לטיולים רגליים יומיים בדנאלי. שהיית לילה בשטח דורשת היתר אשר ניתן במקום סמוך ליציאה לשטח. ההיתר אינו כרוך בתשלום. כתנאי לקבלתו על המטיילים לספק מידע לגבי כוונותיהם, שיסייע במקרה ויעלה צורך לחפש אחרים. את ההיתר עליהם לשאת בטלפון הנייד לשם ביקורת. כהכנה ליציאה לשטח המטיילים חייבים לפקוד את מרכז המבקרים, לצפות בסרט ווידאו, לקבל הדרכה בכללי בטיחות, ולאשר שהם קראו את התקנות.

פטגוניה

בשני הפארקים הלאומיים הבולטים של פטגוניה, **לוס גלסיירס** (Los Glaciares) שבארגנטינה ו**טורס דל פיינה** (Torres del Paine) שבצ'ילה, נהוגים דמי כניסה דיפרנציאליים למקומיים ולתיירים. אין צורך בהיתרים להליכה במסלולים הקצרים **בלוס גלסיירס**; טרקים ארוכים יותר דורשים רישום במשרדי השמורה. **בטורס דל פיינה** יש חובת רישום למסלולים שהם רחוקים מהדרך הראשית, והוכחה של הזמנה מראש של מקומות לינה. ההיתרים והזמנות מקומות הלינה מוזמנים דרך סוכנים מורשים, והם נבדקים בנקודות ביקורת. מפעילי טיולים מורשים מחזיקים במלאי זמין של פרמיטים למטיילים השוכרים את שירותיהם.

ירדן

השמורות **דאנה וואדי רם** גובות דמי כניסה, ללא צורך בהיתרי טיילות נוספים. הלינה מותרת באתרים מוסדרים. על מטיילים עצמאיים לשלם את דמי הכניסה במשרדי השמורות או במרכז המבקרים. עם זאת, פורומים של מטיילים מציינים כי אין אכיפה של דמי הכניסה במסלולים היוצאים מהכפר **דאנה**. חשוב לציין כי בשל חוסר ההיכרות עם השטח, שאין בו שילוט או סימון ברורים, מרבית המטיילים, שהם תיירים זרים ובכלל זה ישראלים, נעזרים בחברות טיולים ומדריכים מקומיים.

מסלולי הליכה מורכבים

כניסה
היתרים
תשלום

כניסה
היתרים
תשלום

כניסה
היתרים
תשלום

כמה ממסלולי ההליכה המפורסמים בעולם אינם תחומים בשטח שמורה אחת. אלה הן דרכים ארוכות העוברות מרחקים גדולים, בדומה לשביל ישראל. ככלל, הצעידה בהם אינה כרוכה ברישום או בהיתרים, אולם כאשר המסלולים חולפים בשטחים מוגנים המטיילים נתונים לכללים, להיתרים ולתעריפים הנהוגים בהם. הנה מבט על כמה מסלולים כאלה.

שביל האפלצ'ים

שביל האפלצ'ים (Appalachian Trail) נמתח לאורך 3,500 קילומטרים במזרח ארצות הברית. הוא חולף ב-14 מדינות, מג'ורג'יה בדרום ועד למיין בצפון, ונחשב לשביל ההליכה הארוך ביותר בעולם. סימון השביל הושלם ב-1937. הוא מתוחזק על ידי גוף ניהול שיתופי (The Appalachian Trail Conservancy) הפועל לצד גורמים מקומיים, רשויות המדינות וגופים פדרליים, בהם שירות הפארקים הלאומי ושירות היערות של ארצות הברית, ונתמך בידי מאות אלפי תורמים. בכל שנה כשלושה מיליוני אנשים צועדים במקטעים של השביל; 3,000-4,000 מבקשים לעשות את המסלול במלואו, אך רק כרבע מהם עומדים במשימה. אין צורך בהיתר למסע, אך המטיילים נקראים להירשם באופן וולונטרי באתר של The Appalachian Trail Conservancy כדי להימנע מעומסים. ניתן להירשם למקטעים, למסע כולו, או להזמין מקומות לינה באתרי קמפינג לאורך הדרך. לשם כך, האתר מספק תרשימי צפיפות צפוייה, שעל פיהם המטיילים יכולים לבחור את תאריכי יציאתם. בנוסף, על המטיילים לקבל היתרי שהיית לילה בפארקים שבהם הם עוברים, ולהצמידם לתרמיליהם בכל זמן שהם שוהים בהם. דמי הכניסה הם בהתאם למדיניות המקומית.

שביל ג'ון מיור

דרך מאתגרת בת 340 קילומטרים, הקרויה על שם חוקר הטבע האמריקני ג'ון מיור (John Muir), עוברת בנופים המרהיבים של שלושה פארקים לאומיים בצפון קליפורניה: **יוסמיטי** (Yosemite), **קינגז קניון** (Kings Canyon) ו**סקויה** (Sequoia). כדי לנהל את תנועת המטיילים, שהלכה וגברה בעשור האחרון, הונהג תהליך הרשמה מסורבל עם מכסות קשיחות. בדברי הסבר המתפרסמים באתר של פארק **יוסמיטי** נכתב כי צעד זה מבטיח את חוויית ההתבודדות בטבע, כנדרש על ידי חוק אזורי הפרא האמריקני (The Wilderness Act).

על פי רוב, כיוון ההליכה ב**שביל ג'ון מיור** הוא מצפון לדרום, והכניסה היא מ**יוסמיטי**, העמוס גם במטיילים רגילים. על כל המטיילים בשביל להוציא אישור לשהיית לילה הקרוי Wilderness Permit. בכל אחד ממקטעי השביל שבשטח הפארק ניתנים 20-25 היתרים ליום. טרום COVID-19, 60%

ממכסת ההיתרים למקטע **לייל קניון** (Lyell Canyon), למשל, הוקצו להזמנות מראש און-ליין בשיטה של הגרלה, בעוד 40% ניתנו על בסיס מזדמן. כך בשביל שבו מותרת יציאה של 25 הולכי ביום, 15 יירשמו מראש, ועוד עשרה עשויים לקבל היתר על בסיס מקום פנוי. השנה ככל הנראה יוקצו גם 40% המקומות המזדמנים ברישום מראש והגרלה. התפרסם גם כי כ-70% מהבקשות להגרלה נדחות בשל כשלים ברישום; השאר נכנסות להגרלה מתגלגלת הנערכת 24 שבועות לפני תאריך היציאה המבוקש. הרישום להגרלה עולה חמישה דולרים, והזוכים משלמים חמישה דולרים עם האישור. אי-תשלום תוך 14 ימים גורר ביטול. (לינק לטופס ההרשמה להגרלה מובא במקורות).

סובב מון בלאן

המסלול הסובב את מסיף **מון בלאן** (Mont Blanc), ההר הגבוה ביותר באירופה המערבית, הוא טרק מעגלי של 165 קילומטרים, החוצה שלושה גבולות, ועובר מעל ששה מעברי הרים. הטרק אורך כעשרה ימים. הוא מתחיל בדרך כלל בצרפת, ממשיך לאיטליה ולשווייץ, ומשם בחזרה לצרפת. בשנים האחרונות מתקיימים דיונים בנושא הגבלת כמות ההולכים במסלול בשל העומס שניכר בו. כמו כן קיימת דאגה מכך שמטפסים לא מנוסים מעפילים על פסגת ההר ללא הכנה או אמצעים מתאימים. מספר המטפסים מגיע לכ-20,000 בשנה – כ-500 ביום בעונה, כאשר הערכת כושר הנשיאה עומד על 300-400. בין 1990 ל-2017 בוצעו 347 פעולות חילוץ עם 102 מקרי מוות ו-230 פצועים, חלקם הגדול (75%) תיירים זרים. עם זאת, יש לציין שהתאונות אירעו ברובן בטיפוס על ההר ולא במסלול הטרק העוקף אותו. דרישה ציבורית להסדרת המצב הביאה לכך שבעונת הטיפוס 2019 חויבו המטפסים במסלול הפופולרי ביותר, הקרוי 'המסלול הנורמלי', לשאת מסמכי זיהוי והוכחה להזמנת מקום בבקשות לינה. כמו כן הוגברה האכיפה על איסור לינה באוהלים, עם קנסות של עד 300,000 אירו ואפילו מאסר. במקביל נפתח קמפיין לחינוך הציבור להתנהגות אחראית יותר. כצעד נוסף להסדרת התיירות באזור, ב-2020 הוכרז **מון בלאן** אזור מוגן המוגדר "אתר יוצא דופן". בשטח של מעל 30,000 דונמים נאסרה כל פעילות מלבד הטיפוס וספורט הקשור בו, דוגמת סקי וגלשני רוח. עם זאת, עדיין לא הונהגו היתרים או כל אמצעי ישיר אחר לצמצום מספר המבקרים.

דרך החוף של אראן

התנועה לאורך 105 הקילומטרים של המסלול הסובב את האי **אראן** (Arran) בסקוטלנד מותרת על פי רפורמת קרקעות שנחקקה ב-2003, ואשר מקנה מעבר חופשי במרבית האדמות ומקווי המים בסקוטלנד בהתאם לעקרון הגישה האחראית (Responsible Access), וללא צורך בהיתרים. אורך המסלול הוא כ-105 קילומטרים, והוא אחד משבילי ההליכה הגדולים סקוטלנד (Scotland's Great

Trails). בשל תוואי השטח, ומשטר הגאות והשפל לאורך החוף, נדרש למעלה משבוע להשלים אותו. הוא חולף במגוון שטחים, בהם קרקעות חקלאיות פרטיות, אדמות מדינה, אזורים מוגנים ושמורה ימית החובקת את דרום האי.

הדרך הליקית

המעבר בכל 530 הקילומטרים של הדרך הליקית (Lycian Way), בדרום-מערב טורקיה, גם היא חופשית. זהו שביל ההליכה הראשון שסומן בטורקיה. הוא עובר בכפרים מסורתיים, דרכים עתיקות, אתרים ארכיאולוגיים, עמקים מיוערים, נופי הרי טאורוס, כפרי נופש וחופים (גילי חסקין, YNET, 6.11.20), וכן בשלוש שמורות טבע. השלמת המסלול אורכת כחודש ולא נדרשים הרשמה או היתרים.

3.2.2 מוקדי עניין מיוחדים

הביקור במוקדי עניין מיוחדים בשטחים מוגנים כרוך לעתים בהיתר ו/או תשלום מיוחד – בנוסף לדמי הכניסה לפארק, או במקרים בהם לא נהוגים דמי כניסה, כתשלום נפרד. אופן יישום ההיתרים והתשלומים הוא ספציפי לכל מקום. הסיבות לדרישת ההיתר ו/או תשלום עבור מוקדי עניין מיוחדים עשויות להיות אחת או יותר מהבאות, כפי שניתן לראות בדוגמאות שלהלן:

- רצון לנהל עומס מטיילים.
- שמירה על מקומות בעלי רגישות אקולוגית גבוהה.
- כיבוד מקומות בעלי חשיבות תרבותית.

ארצות הברית, פארק יוסמיטי

כמתואר בסעיף 3.2.1, פארק יוסמיטי שבקליפורניה מושך אליו מבקרים רבים בכל הרמות, מתיירים מבוגרים ועד למטפסי סלעים מקצועיים. אחת האטרקציות המפורסמות של הפארק הוא הסלע הקרוי Half Dome. כדי לנהל את עומס המטיילים בצוק נדרש היתר מיוחד לטיפוס בו. מכסת ההיתרים היומית היא 75, כאשר 50 מוזמנים מראש, ו-25 ניתנים יום למפרע, על בסיס מזדמן במשרדי הפארק. מחיר היתר הוא עשרה דולרים; התשלום במקום.

ארצות הברית, פארק זיון

פארק זיון (Zion) במדינת יוטה מוזכר גם הוא בסעיף 3.2.1 כאתר עמוס מאוד. אין צורך בהיתר לטרקים ברחבי השמורה, אך נדרש רישום לטיפוס במקטעים של כמה קניונים מבוקשים ביותר: Subway, Wildcat Canyon, The Narrows. ההיתרים הם רק לטיפוס במקטעים שהקהל הרחב אינו מבקר

בהם. בעונה העמוסה ההיתרים ניתנים בהגרלה הנערכת שלושה חודשים מראש. הגרלה נוספת נערכת 2-7 ימים לפני מועד הביקור, למי שמוכנים להמר על הרגע האחרון.

ארצות הברית, ארץ הנבאחו

ארץ בני נבאחו (Navajo Nation) מקיפה אזור של כ-65,000 קמ"ר במפגש המדינות אריזונה, יוטה, קולורדו וניו מקסיקו, בדרום-מערב ארצות הברית. האזור כולל כמה שטחי טבע מוגנים, אתרים היסטוריים ותרבותיים, ושמורות שבטיות של בני נבאחו. הכניסה אליו אסורה ללא היתר לכל מי שאינם בני נבאחו. כמו כן, נגבה תשלום עבור היתר שהיית לילה ועבור ביקור במונומנטים טבעיים. חלים גם איסורים על פעילויות העלולות לפגוע באדמות ואמונות של העמים הילידים. בקשות להיתרי טיילות ניתנים באמצעות הדואר (נספח ב').

אוסטרליה, הפארק הלאומי Leeuwin-Naturaliste

השמורה במערב אוסטרליה אינה גובה דמי כניסה, אך הביקור בשתי מערות שבשטח הפארק כרוך בתשלום מיוחד. אין צורך בהזמנת מקום מראש.

קנדה, הפארק הלאומי באנף

בכמעט כל הפארקים בקנדה נגבים דמי כניסה. בפארק באנף (Banff) שבהרי רוקי נגבה תשלום מיוחד עבור טבילה במעיינות חמים שבשטחו.

3.2.3 שהיית לילה וקמפינג

במגוון המקרים לעיל, ועל לפי המידע בתשובות לשאלונים, חלק גדול מהשמורות דורש היתרים לשהיית לילה. היתרים אלה מתחלקים לשתי קטגוריות:

- לינה עצמאית בשטח – הצורך בהיתרים אלה מעוגן בחוקים ובהחלטות מנהליות. בארצות סקנדינביה קיים חוק המקנה זכות טיול ולינה בשטחים מוגנים, כמו גם בפרטיים, על פי כללים שנקבעים על ידי המדינה. לעומת זאת, בקנדה ובארצות הברית הלינה בשטח אינה מותרת אלא על פי היתרים מיוחדים. היער הלאומי אלדורדו (Eldorado National Forest) בקליפורניה, למשל, מוגדר כאזור פרא, והיתרי לינה לאזורים שונים בפארק מוקצים על פי מכסות. אתר השמורה פתוח להזמנות ששה חודשים מראש. אם המכסה מלאה אפשר להצטרף להגרלה או להירשם על בסיס מקום פנוי.
- הזמנת מקום במתקני קמפינג ואירוח – בחלק גדול מהשטחים המוגנים יש מתקני לינה, מבקתות מסודרות ועד למתחמים בסיסיים ביותר שמותר להקים בהם אוהלים. על פי רוב ההזמנה כרוכה

בתשלום שגובהו משקף את איכות המתקן. הזמנת מקומות הלינה משמש פעמים רבות גם אמצעי לניהול ובקרה של המטיילים. כך למשל בטרקים **בניו זילנד**, המטיילים חייבים להזמין מקומות לינה, ומתנהל רישום מדוקדק של כניסה ויציאה מהאכסניות.

3.2.4 כלי רכב

שמורות רבות מבחינות בין כניסה רגלית וכניסה ברכב, כאשר הנסיעה ברכב כרוכה לעתים בתשלום גם באתרים שאינם גובים דמי כניסה. כך **בניו סאות וולס**, אוסטרליה, נהוג תעריף יום לנסיעה ברכב ב-45 מתוך כ-870 השטחים המוגנים של המדינה, וכן היתר מיוחד לנסיעה לאורך חופי הים שבהם. אפשר לרכוש היתרים אלה בכמה אופנים: און-ליין, טלפונית, במרכזי מבקרים, בלשכות תיירות מחוץ לשמורות, ובמרכזי קמפינג בשטחן. בחלק מהמקומות נעשה שימוש בקיוסקים אוטומטיים.

הנסיעה ברכבי שטח בשטחים מוגנים מוגבלת על פי רוב לדרכים בלבד, כאשר אמצעי האכיפה נעים מקנסות, גבוהים בדרך כלל, ועד שלילת רישיון או חיוב המפרים לתקן נזקים לסביבה שהם גרמו. עם זאת, יש מקומות שבהם ניתנים לעתים היתרים מיוחדים לנסיעה חופשית בשטח, כפי שמתפרסם באתר ה-National Parks Service של **ארצות הברית**, ובתקנות הנסיעה ברכב שטח של **נובה סקושה** (Nova Scotia) שבמזרח קנדה. **בדרום אפריקה**, המשרד לענייני סביבה מנפיק היתרים לנסיעה בשטח עבור אנשים עם מוגבלויות היכולים להציג אישורים מתאימים.

All-Terrain Vehicles (טרקטורונים, רייזרים) אסורים לגמרי בשמורות רבות; באחרות היחס אליהם הוא כאל רכבי שטח, ועל כן הם חייבים להיצמד לכללי הנסיעה של רכבים.

היבט נוסף של ההיתרים הקשורים בכלי רכב הוא שימוש בחנייה כאמצעי לניהול מבקרים. כך נעשה במערה הימית (Grotto) **בפארק הלאומי חצי האי ברוס** (Bruce Peninsula National Park) במחוז **אונטריו** (Ontario) שבקנדה. טיפוס אל תוך המערה שעל קו המים הוא אטרקציה מאוד פופולרית. בעוד הירידה למערה כלולה בדמי הכניסה לפארק, יש צורך להזמין מראש מקום חנייה, באופן מקוון או בטלפון. ברגע שמגרש החנייה מלא, לא מותרת כניסת מבקרים נוספים.

פארק הרי **אדירונדק** (Adirondack) שבצפון מדינת **ניו יורק**, הוא אחד הפארקים הוותיקים בארצות הברית, מאז 1892. זהו שטח פרא המשתרע על פני 24 מיליוני דונמים, והוא האזור המוגן הרציף הגדול ביותר בשטחה (מלבד באלסקה). אין כניסות רשמיות לפארק, ולא נגבים בו דמי כניסה. לאחרונה הונהגה מערכת הזמנות מראש של מקומות חנייה בראשי מסלולי הליכה פופולריים, שמטרתה המוצהרת היא למנוע צפיפות יתר, תוך מתן עדיפות לתושבי מדינת ניו יורק והסביבה. מחיר החנייה

הוא נומינלי. כדי למנוע חיכוכים מספר מוגבל של מקומות מוקצה למבקרים שאינם מודעים להסדר. מערך ההסברה של הרשות מציין כי דמי החנייה נועדים לשיפור המידע והשירות הניתנים לציבור, תחזוקת השבילים, תוכניות חינוכיות ושימור משאבי הפארק.

אחד המקרים המעיינים והמורכבים של היתרים לנסיעה ברכבים באזור מוגן הוא זה של פארק דנאלי (Denali) באלסקה. הפארק הוא שטח פרא של 60 מיליוני דונמים, ועובר בו כביש מעגלי אחד בלבד שאורכו כ-150 קילומטרים. כלי רכב פרטיים אינם מורשים להיכנס מעבר ל-22 הקילומטרים הסלולים סמוך לכניסה לפארק. לאחר מכן, כל תנועת המטיילים נעשית בהסעות מאורגנות. רק שבוע אחד בשנה, בחודש ספטמבר, למשך ארבעה ימים, 400 כלי רכב פרטיים מקבלים היתרים לנסוע לאורך כל הדרך. על פי המפורסם באתר הפארק, הסיכוי לזכייה הוא 1:7. ההרשמה כרוכה בתשלום, שעל פי המוסבר, נועדה לכסות את הוצאות ההגדרה. הנפקת ההיתר כרוכה בתשלום נוסף, והוא ניתן במשרדי הפארק סמוך למועד.

3.2.5 אופניים

הרכיבה באופניים בשמורות מקבלת יחס משתנה, החל ממקומות שבהם אין מגבלות, דרך רכיבה אך ורק בשבילים ייעודיים, ועד לאיסור שימוש באופניים משיקולי הגנה על הסביבה ועל קהל הולכי הרגל. ההתייחסות לאופניים חשמליים או כלים דו-גלגליים ממונעים אחרים נוטה להיות ברצף שבין אופניים רגילים לכלי רכב ממונעים, כמפורט מעלה. ב-2006 דנה בנושא EUROPARC, פדרציית הפארקים האירופית. אחד ממקרי הבוחן שפרסמה הייתה של פינלנד, שהיא, כשאר הארצות הסקנדינביות, דוגלת באדיקות בזכות הציבור לשימוש חופשי בשטחי טבע. אולם, משיקולים סביבתיים ושיקולי בטיחות, הרכיבה בפינלנד מוגבלת במקומות שבהם יש קהל רב, וזאת תוך שיתוף קהילות רוכבים. הרוכבים מתבקשים לנהוג בזהירות יתר, ואף להוביל את האופניים אם יש חשש שהולכי רגל יפגעו.

3.2.6 רכיבה על סוסים

רכיבת סוסים בשטחים מוגנים נתונה לכללים המוגדרים על ידי הרשויות. אלה יכולים להיות קודים של התנהגות מוסכמת שממזערת את הפגיעה בטבע, שבילים ייעודיים, דרישה להיתרים מוזמנים מראש או אף איסור מוחלט. כך למשל, בפארקים של מדינת ויקטוריה באוסטרליה, אי ציות להוראות יגרור במקרים מסוימים אזהרה והסבר, ובמקרים חמורים יותר קנס; פארק טורס דל פינה (Torres del Paine) בפטגוניה הצ'יליאנית, מפרסם רשימה מפורטת (נספח ג') שבה מצוינות הפעילויות המותרות במסלולים השונים ברחבי השמורה, בהם רכיבה על אופניים וסוסים.

בפארקים של **פנסילבניה**, ארצות הברית, יש שבילים ייעודיים לרכיבה, אך לא דרוש היתר מיוחד לרכיבת בודדים המחויבים לשמור על קוד התנהגות נאות. לעומת זאת, ביער הלאומי הוֹזִ'ר (Hoosier National Forest) שבמדינת **אינדיאנה**, יש צורך בהיתר לרכיבת סוסים ואופני הרים. אלה מותרות רק בשבילים ייעודיים (כ-300 קילומטרים של שבילים לאופני הרים וכ-350 קילומטרים של שבילי סוסים). על הרוכבים לענוד את ההיתר או להרכיבו על האופניים או הסוס.

3.2.7 טיפוס וסנפלינג

קטגוריה זו מכסה מגוון רחב של פעילויות, מטיפוס סלעים וסנפלינג למטרות בילוי ספורטיבי ותיירות, ועד לטיפוס על הרים בגובה אלפי מטרים. הדרישה להיתר טיפוס הרים מקצועי תלויה במדיניות מקומית. **ברכס ההימלאיה** של **נפאל** היתרים ניתנים באמצעות מפעילים מורשים, בעוד **בהר מון בלאן**, שפסגתו נמצאת בגבול **צרפת-איטליה**, הונהגה לאחרונה דרישה להזמנת מקום לינה במהלך הטיפוס, אך אין כל דרישה לרישיון טיפוס (סעיף 3.2.1).

הפופולריות של טיפוס סלעים ושל סנפלינג הולכות וגוברות. שמורות מנהיגות מדיניות על פי תנאי השטח ושמירת הטבע. **באוסטרליה** יש שמורות שבהן אין כל דרישה להיתר, בעוד באחרות בוטל חופש הטיפוס בגלל נזקים לקירות סלע. במקרים מסוימים אין צורך בהיתר כל עוד מדובר בטיפוס חופשי, ללא התקנת יתדות. במקומות מחמירים כמו במדינת **קרוליינה הצפונית**, ארצות הברית, שמורת **צ'ימני רוק** (Chimney Rock) דורשת הזמנה שבועיים מראש ותשלום.

3.2.8 צפייה בבעלי חיים

בהגדרתם, אזורים מוגנים מציעים מקלט לחיות בר, והצפייה בהם היא חלק בלתי נפרד מחוויית הביקור. לכן על פי רוב היא אינה כרוכה בהיתר. אולם במקרה של בעלי חיים נדירים ופגיעים נדרשים היתרים, ובדרך כלל גם ליווי מדריך מקומי מוסמך. מטבע הדברים היתרים אלה הם יקרים מאוד. **ברואנדה**, צפייה בגורילות ההרים, כוכבי הפארק הלאומי **וירונגה** (Virunga), עולה מעל אלף דולרים לביקור של שעה וחצי. המפגש הצפוי עם דוב הוא אחד השיאים של ביקור בשמורות ב**אלסקה**. מפגשים אקראיים אינם דורשים היתר, אולם בשל הביקוש הגבוה במוקדים שבהם יש ריכוז דובים בתקופה קצרה, כגון **מקלט נהר מקניל** (McNeil River Sanctuary) נהוגה מכסת מבקרים המוגבלת ל-185 היתרים לתקופה של שמונה שבועות בקיץ. ההיתרים תקפים לארבעה ימים והם ניתנים על פי הגרלה: רישום עולה 30 דולרים, ולאחר הזכייה נדרשים מבקרים שאינם תושבי אלסקה לשלם 525 דולרים. רמה נוספת של היתרים לצפייה מאזור הקמפינג של המקלט ניתנת על בסיס מקום פנוי.

3.2.9 ציד ודיג

דיג וציד הם פעולות אשר אסורות לגמרי בשמורות רבות, מסיבות מובנות של הגנה על חיי הבר. מקומות שבהם פעילויות אלה מותרות נחלקים לאלה שבהם נדרשים רישיונות ציד ודיג הנהוגים על פי חוק המדינה, וכאלה הדורשים היתר ספציפי של השמורה, עם או בלי תשלום.

3.2.10 שיט ורפטינג

השימוש בכלי שיט בשמורות, אם למטרות ספורטיביות, או כאמצעי תחבורה, מקבל התייחסויות שונות בהתאם למקום ולנסיבות. הוא מותר ללא סייג בכמה מדינות, דוגמת **פינלנד**, בהתאם לחקיקה לאומית. במקומות אחרים שיט למטרות ספורטיביות אסור, אך כאשר הגישה לאזור המוגן או לנקודות עניין בו היא דרך המים, אפשר לקבל היתר כפי שנעשה בשמורות של מדינת **ניו סאות וולס** באוסטרליה. אגם בסנתייווט (Bassenthwaite) בפארק הלאומי של **אזור האגמים באנגליה** (Lake District National Park) הוא בעל רגישות אקולוגית גבוהה. כדי לשוט בו דרוש היתר בתשלום שהוא ספציפי לכל כלי שיט, מסירת משוטים ועד לגלשן סאפ. האכיפה נעשית על ידי פקחים בשטח המוודאים שהשייטים נושאים עליהם את ההיתר.

התהליך לקבלת רישיון לרפטינג ב**גרנד קניון שבאריזונה** הוא מורכב - אלפי אנשים נמצאים ברשימת הגרלות במשך חודשים ארוכים, ורק כ-250 רישיונות פרטיים (לא מסחריים) ניתנים בכל שנה. מספר גדול יותר של רישיונות ניתן למפעילים מקצועיים, ומטיילים בדרך כלל מזמינים סיורים באמצעותם.

3.2.11 מחקר ותקשורת

מרבית הגורמים שנסקרו, באינטרנט ובאמצעות שאלונים, מבקשים היתר לביצוע מחקר בשטחים מוגנים, על פי רוב ללא תשלום. בתחום התקשורת, על פי רוב צילום מקצועי כרוך בהיתר ובתשלום. על אחת כמה וכמה נדרשים אישורים כאשר המחקר ו/או הצילום נעשה באזורים שאינם נגישים לציבור הרחב. במקרים מסוימים מתפרסמים סייגים לצילום, כפי שנעשה ב**פינלנד** שם אסור לצלם קני עופות או להפריע לבעלי חיים בתקופת הרבייה.

3.2.12 הטסת רחפנים

הטסת רחפנים אינה מותרת במרבית המקומות שנסקרו; במקרים מועטים ניתן לקבל רישיון לצרכים מיוחדים כגון מחקר או תיעוד.

3.2.13 מס אקולוגי אזורי

במרחבים גיאוגרפיים שלמים המוגדרים אזורים מוגנים, נהוג לעתים מעין 'מס אקולוגי' המוטל על כל התיירים המגיעים למקום. סוג מס כזה ניתן ליישום בעיקר באזורים מבודדים עם שערי כניסה

מוגדרים, כמו איים. הדוגמא הידועה ביותר היא **איי גלפאגוס** (Galapagos), **אקוודור**, שבהם התייר נדרש לשלם היטל של מאה דולרים. דוגמא נוספת הם **איי בטאנס** (Batanes) **שבפיליפינים**, שהוכרזו אזור מוגן של טבע והיסטוריה. תיירים המגיעים לבטאנס משלמים מס אקולוגי של כשבעה דולרים, והם מקבלים דרכון ביקור המוחתם בנקודות עניין ברחבי האיים.

4 ניהול ובקרה של היתרים

כמתואר במבוא לסקירה זו, חלקה האחרון מתרכז במניעים להנהגת היתרים, ובאמצעי ניהולם. המידע הזה נמצא בידי הרשויות האחראיות לאזורים המוגנים. כדי לברר עד כמה שניתן את הסוגיות שנוסחו בהצעה לסקירה זו, בזמן ובתקציב הנתונים, הוכן שאלון (נספח ד') שהופץ לרשויות ברחבי העולם. התקבלו כ-20 משובים מאוסטרליה, איטליה, ארצות הברית, גרמניה, הרפובליקה הדמוקרטית של קונגו, חוף השנהב, טייוואן, ליטא, מקדוניה הצפונית, ניגריה, ספרד, פינלנד, צ'כיה, קולומביה וקנדה. בהמשך, נערכו ראיונות עומק עם משיבים מאוסטרליה, קולומביה וקנדה. פרטים נוספים הופקו ממקורות פתוחים.

4.1 משוב על סוגי ההיתרים

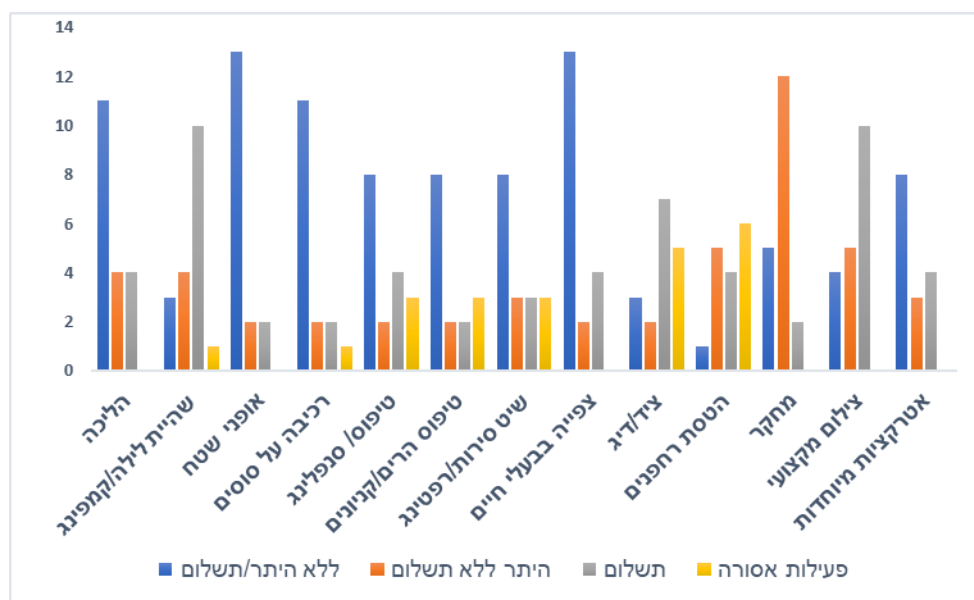
המשיבים נשאלו אילו היתרים נהוגים בשמורה או ברשות שאותה הם מייצגים, והאם היתרים אלה כרוכים בתשלום. התשובות שהתקבלו בשאלונים, וגם בראיונות, הדגימו עד כמה הנושא מורכב. המשיבים ציינו כי קיימים סייגים וניואנסים רבים, ובכך אוששו את הממצאים שתוארו בהרחבה בסעיף 3. מתשובותיהם עלה כי לעתים ניתנת פרשנות שונה לעצם המושג היתר.

ג'ארד פרסונס, משירות הפארקים של **מדינת ויקטוריה** (Victoria) באוסטרליה הסביר בפשטות: "בפארקים של אוסטרליה נוטים להטיל יותר מגבלות במקומות שבהם יש יותר קהל. כל העניין הוא קיימות. אנחנו רוצים להבטיח שקליטת הקהל היא בת קיימא".

בפארקים של מחוז **אונטריו** (Ontario), ובקנדה כולה, שבה נהוג מודל ניהול כלכלי, דמי הכניסה מכסים את כל הפעילויות הפרטיות (עם סייגים מסוימים על פי תנאי המקום). בקצה האחר, **ליטא** הנהיגה עקרון של כניסה חופשית לכל השמורות, אם כי לאחרונה היא שוקלת לשנות את מדיניותה מסיבות תקציביות. בינתיים, קיים נוהל של תשלום וולונטרי שגובהו נתון לשיקול המבקרים. בכמה אתרים רגישים במיוחד, כמו באחת השמורות של **הרצועה הקורונית** (Curonian Spit) שעל חוף הים הבלטי, נגבים דמי כניסה כדי לצמצם את מספר המבקרים באזור החיות הרגיש של החוליות. גם המעבר בנתיבי מים הוא חופשי, אך בשמורת **דזוקייה** (Dzukija) מונפקים רק מאה היתרים יומיים לשיט קייקים.

בשאלונים צוינו גם פעילויות אסורות לחלוטין, וכאלה האפשרויות בתנאים מסוימים. בגרמניה לדוגמא, רכיבת אופניים בפארק הלאומי של **יער בוואריה** (Bavarian Forest) מותרת רק על כבישים, ורכיבה על סוסים מותרת במסלולים ייעודיים, בעוד **ביער השחור** (Black Forest) אין כל מגבלות על פעילויות אלה.

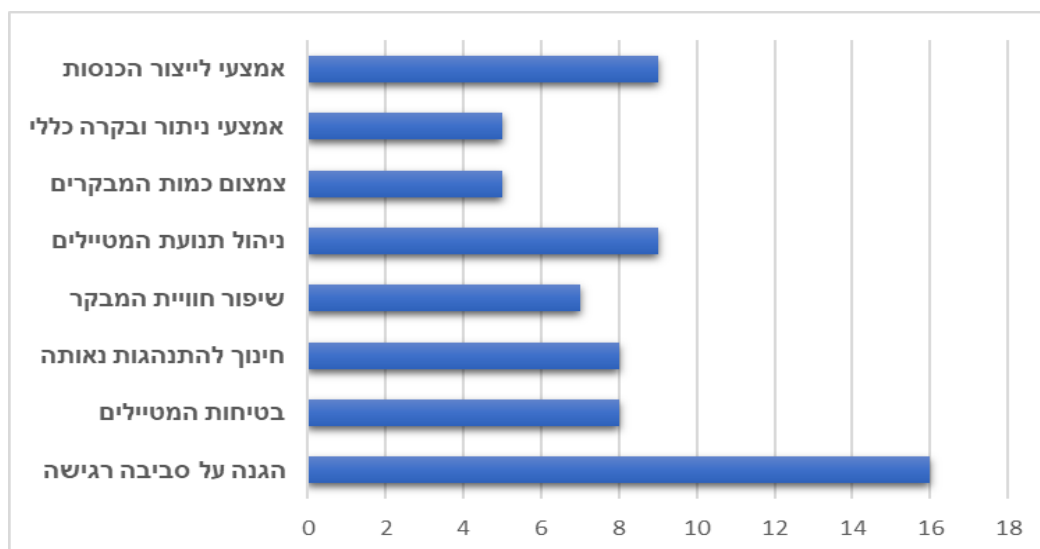
תרשים 1 מציג סיכום של סוגי ההיתרים שצוינו במשובים. בשל ריבוי הסייגים המצוינים לעיל, הטבלה מספקת רק תמונה כללית המייצגת את שכיחותם של סוגי הפעילויות, אילו מהם דורשים היתר, והאם היתר זה כרוך בתשלום. יש לציין כי ההתייחסות היא להיתרים לבודדים ולא לקבוצות.

תרשים 1: סוגי ההיתרים הנהוגים אצל המשיבים על השאלונים

4.2 מדוע נקבע הצורך בהיתרים?

לנשאלים הוצגו שמונה סיבות אפשריות למדיניות ההיתרים הנהוגה אצלם. בתרשים 2 מובא סיכום של הסיבות העיקריות שסומנו במשובים.

תרשים 2: הסיבות להנהגת היתרים כפי שנרשמו במשובים

הסיבה המובילה היא בבירור הרצון להגן על הסביבה; שתי הסיבות הבאות, שיש להן ביטוי נמוך יותר באופן ניכר, הן שימוש בהיתרים כאמצעי לניהול תנועת המבקרים, או ליצירת הכנסה. בהמשך הרשימה ניצבים שיקולים של בטיחות המטיילים וחינוך להתנהגות נאותה, ומעט אחריהם הרצון לשפר את חוויית הביקור. מעניין לציין, כי נקיטה בהיתרים לצמצום כמות המבקרים היא התשובה שקיבלה את הניקוד הנמוך ביותר, לצד אמצעי לניטור ובקרה.

4.3 כיצד נקבעות מכסות מבקרים?

כמחצית מהמשיבים ענו בחיוב כאשר נשאלו אם הם מנהיגים מכסות מבקרים. רוב ההסברים לאופן קביעת המכסות התייחסו לכושר הנשיאה של אתרים באופנים שונים. פדרציית הפארקים של איטליה (Federparch Europarc Italy) רשמה קריטריון כללי של 'כושר הנשיאה או הפרעה לחי וצומח מוגנים'; בפארק מחסום השונית הגדולה (Great Barrier Reef) באוסטרליה מטילים מגבלות מפעם לפעם. בהתחשב בכושר הנשיאה של אזורים בשמורה, וגם כאסטרטגיה ליישוב קונפליקטים וניהול מבקרים. הפארק של העיר אלזירה (Alzira) בספרד נמצאת בשלבי ניסוי של תוכנית שעל פיה מוקצים זמני ביקור, עם 250 אנשים לכל יחידת זמן, ועד למקסימום של 1500-2000 ביום. מספר זה נחשב לכמות המרבית של קהל שאפשר לקלוט בלי פגיעה בערכי שמור הסביבה הטבעית של הפארק.

בשמורת אל קוקוי (El Cocuy), השוכנת בסיירה נבאדה של קולומביה, אזור הררי שבע מלחמות גרילה, מכסות מטיילים ומטפסים נקבעות על ידי השלטונות הפדראליים. אולם לדברי רוברטו אריאנו, פקח ותיק וממייסדי השמורה, הדרך שבה הן נקבעות אינה הולמת את הסביבה הטבעית והאנושית של הפארק. בהעדר אתר אינטרנט, אין אפשרות להזמנות מקוונות, והכניסה לפארק נחסמת לאחר

שמגיעים לכמות המרבית שנקבעה. שיטה זו מקשה על תיירים המגיעים "חצי מסביב לעולם, ומוצאים שהם צריכים לחכות יומיים או שלושה", הסביר אריאנו. כפתרון מאולתר הורשו מדריכים ומפעילי תיירות מקומיים לקנות כרטיס כניסה עבור לקוחותיהם, אולם לדבריו זהו פתח לשחיתויות. בטייוואן נהוגה מערכת מורכבת הקובעת מכסות באחת מכמה דרכים. בשבילים עמוסים מקצים מספר מוגבל של היתרי מטיילים, ובאטרקציות מסוימות מגבילים את מספר המבקרים או כלי הרכב על בסיס עונתי. המכסות לכל אלה נקבעות על פי מחקרים ו/או אסטרטגיות ניהוליות של הרשויות השונות. כמו כן יש מגבלה של קיבולת האכסנויות במסלולי טרקים.

המשובים של טייוואן וקולומביה ציינו כי מעת לעת חלים שינויים בהיתרים ובמכסות מבקרים בפארקים שבתחומן כדי למנוע קונפליקטים עם דעת הציבור, או עם התושבים באזורים הסמוכים. בכמה שמורות הקריטריון לקביעת מכסות הוא הקיבולת של השירותים הניתנים למבקרים, בהם תחבורה, מקומות לינה וכו'. כך שמורת ינקארי (Yankari Game Reserve) בניגריה קובעת מכסות על פי האפשרות להסיע את המבקרים לאתרי התיירות שבתחומה.

שירות הפארקים של ארצות הברית עורך מחקרים שוטפים של כושר נשיאה. פרוטוקול הקרוי WALROS (Water and Land Recreation Opportunity Spectrum) מגדיר את המדדים בקטגוריות שונות של שטחים מוגנים, והוא נועד לסייע בידי מקבלי החלטות. כמה משיבים, בהם ליטא, מציינים את העומס שנוצר בשל COVID-19 כגורם שהאיץ בהם להטיל מכסות מבקרים שבעבר לא היו נהוגות; כך גם באונטריו, קנדה, מדווחים על ההכרח בסגירת שערים של פארקים פופולריים.

4.4 מהם אמצעי האכיפה הנהוגים?

לשאלה כיצד האתרים אוכפים את מדיניותם, ניתן מענה חלקי בשאלונים, עם מספר תשובות זהה למתן אזהרות והטלת קנסות. בראיונות הרחיבו הנשאלים, והסבירו כי תחילה ננקטת גישה אזהרתית-הסברתית, ורק אם המטיילים עוברים עבירה חמורה, או ממשיכים בהתנהגות לא נאותה, הם נקנסים. פרסונס, ממדינת ויקטוריה, אוסטרליה, ופול איגלס מאונטריו, קנדה, הדגישו כי אחריותם של המבקרים לברר את כללי ההתנהגות טרם ביקורם, ולדעת מה מותר ומה אסור להם לעשות. פרסונס סיפר כי במקרה של הפרה ראשונה, או אי ידיעה בתום לב, פקח עשוי לתת אזהרה בלבד. אך במקרים של הפרות חוזרות, או חוסר הישמעות לפקחים בשטח, מטיילים נקנסות.

4.5 מהו התהליך הכרוך ביישום הכללים הניהוליים שצוינו?

ברוב השטחים המוגנים ההיתרים מעוגנים בחקיקה ברמות ממשל שונות, וכך גם גביית תשלומים וגובהם. לעתים מעורבות רשויות מקבילות, כגון משרדי ממשלה שונים, ופעמים אחרות ההיררכיה היא אנכית, מהממשל המרכזי ועד רשויות אזוריות ומקומיות.

במקדוניה הצפונית חוק שימור הטבע קובע את האופן שבו ניתנים היתרים בפארקים, המשרד לסביבה ותכנון סביבתי אחראי להנפקת היתרים, ומחלקת הטבע מתאמת את הניהול האינטגרטיבי. מערך הפרמיטים והתערפים המורכב של **טייוואן** מוכתב על ידי חוק הפארקים הלאומיים, ומתווה מפורט מנחיל את הכללים לשמורות. חוק האזורים המוגנים של **ליטא** מפקיד את ההחלטה אם לגבות דמי כניסה ו/או לדרוש היתרים בידי גופים מורשים על ידי הממשלה. המשרד לענייני סביבה רשאי להורות על גביית תעריפים, וגובהם נקבע בהתחשב בעלות אחזקת אתרים והשירותים הניתנים בהם. במקרים נדירים ההחלטה נובעת מצורך לנהל את תנועת המבקרים. ב**פינלנד** מדיניות ההיתרים והתעריפים מעוגנת בחקיקה, ומיושמת על ידי רשות הפארקים וחיי הבר של המדינה. גובה התעריפים נקבע על ידי המשרד לסביבה והמשרד לחקלאות ויערות. החקיקה ב**ניגריה** מנוסחת על ידי מומחים לניהול חיי בר, ומאושרת על ידי משרד התיירות והתרבות; ב**חוף השנהב** הרשות הקובעת היא המשרד הלאומי לפארקים לאומיים.

ארצות הברית מקיימת מערכי חוקים ברמה הפדראלית, המדינתית, האזורית והמקומית, וכן על פי סיווג השמורה. מנהלי אזורים מוגנים יכולים לקבל החלטות ניהוליות בהתאם לחוקים אלה. ב**קנדה** המערכת היא ריכוזית יותר, כאשר התעריפים נידונים כל שנה בתהליך המערב את המשרד לסביבה, אנשי ממשל בכירים ונבחרי ציבור. פול איגלס, בכיר בשירות הפארקים של מחוז **אונטריו**, שפרש לאחרונה לגמלאות, מבקר את התהליך, שלדבריו הוא "פרי תכנון אדמיניסטרטיבי ומשא ומתן פוליטי, ואינו נסמך דיו על נתונים מהשטח".

ב**אוסטרליה** מתקיים מבנה מבוזר יותר, שבו נקבעים עקרונות חקיקה ברמת הממשלה המרכזית, אך סמכות רבה נתונה למדינות השונות, ולכן אפשר לראות מגוון גדול של עמדות ואסטרטגיות. כך, מדינת **ויקטוריה** החליטה לפני כמה שנים לבטל לחלוטין את דמי הכניסה לשמורות ופארקים, וזאת מתוך רצון שהציבור יפקוד את הטבע. היא הצדיקה מהלך זה מבחינה כלכלית על ידי החסכון הצפוי בהוצאות בריאות. ב**איטליה** החלוקה היא פשוטה: החקיקה הנוגעת לפארקים לאומיים היא ברמה לאומית. החקיקה בנושא פארקים אזוריים היא ברמה האזורית.

4.6 האם יש מקומות שבהם היה נוהל של היתרים והוא בוטל?

השאלונים לא סיפקו מידע רב לגבי ביטול עקרוני של היתרי כניסה. **מקנדה** נמסר שהרשות נתונה למנהלי שמורות לוותר על היתרים מסיבות מוצדקות, ובחוף **השנהב** כאשר יש הפרה של 'הקוד להגנת הסביבה'. שאר הנסיבות שהוזכרו היו מעשיות. קולומביה חדלה מקביעת מכסות בפארק **קוקוי** לאור מיעוט התיירים מאז פרץ COVID-19. **בטייוואן** מבטלים מתן היתרים במקרים של סגירת שבילים או אזורים שלמים בעקבות אסונות טבע כמו טיפונים או רעידות אדמה.

4.7 ביטוח מטיילים

עניין אשר נוסף לסקירה לאחר הפצת השאלונים הוא הנושא הביטוחי, ועל כן הוא טופל בצמצום בראיונות וממקורות גלויים. זוהי סוגייה מקצועית שראוי לברר אותה ברמות ניהוליות ומשפטיות מתאימות.

באתרי אינטרנט של פארקים ושמורות רבות מצוין כי המטייל נושא באחריות לביטחונו. המרואיינים לא הזכירו ניסיון קשה עם תביעות, או חשש רציני מהן, שכן האחריות מוטלת רובה ככולה על מטיילים עצמאיים, או על חברות פרטיות במקרה של מפעילי תיירות. בכמה מקומות, כמו **בטייוואן**, הדבר מצוין באופן מפורש במעמד הבקשה לקבלת פרמיט לטרק.

לדבריו של פול איגלס, גופים ציבוריים **בקנדה**, כולל הפארקים, אינם מבוטחים בגלל העלות הגבוהה. במקרים שבהם מוגשות תביעות, על התובעים להוכיח רשלנות מצד הרשות. כך גם **במדינת ויקטוריה**, אוסטרליה, ללא הבדל אם הם צועדים בשבילים מסומנים או באופן חופשי בשטח. החוק **בקולומביה** קובע כי כל מי שמטייל בטבע עושה זאת על אחריותו; עם זאת, החשש של רשויות מקומיות להיתבע ולהגיע לבית המשפט הביאה אותן לדרוש ממטיילים לרכוש ביטוח חילוץ והצלה. עניין הוצאות החילוץ וההצלה חוזר ועולה בשיחות עם אנשי הרשויות כסוגייה שאינה פתורה.

פול איגלס, גמלאי של שירות הפארקים של מדינת אונטריו, ד"ר לביולוגיה ומומחה לאקולוגיה של הסביבה, כתב מאמרים רבים בנושא ניהול אזורי טבע בכלל, והיתרים בפרט. בריאיון עמו הוא העלה כמה נקודות מעיינות לגבי ציות לכללי הליכה בשבילים והנהגת היתרים.

"הנהגת היתרים ללא בקרה או אכיפה הם חסרי תועלת. המפתח הוא כסף. דרוש מידע ומנגנונים לאיסוף נתונים ולאכיפה, ואלה עולים כסף." איגלס מנה כמה אמצעים טכנולוגיים שבהם ניתן לנתר את תנועת המטיילים, בהם קרן אלקטרונית הסופרת את המעברים, וכן טכנולוגיה סלולרית שבודקת ריכוז מטיילים, תוך הגנה על פרטיותם.

"אם מנהיגים היתרים, חובה לגבות עבורם סכום משמעותי, ולא, תיווצר בעיה של אנשים שנרשמים ואינם מופיעים, ובכך מונעים מאחרים לנצל את המכסה המותרת. חשוב לזכור כי התעריף הראשוני הוא זה שמתקבע – קשה מאוד להעלות את הסכום אחר כך. גם כאשר אנשים משלמים הם אינם תמיד מופיעים, או שמספר המטיילים שונה מהרישום, ולכן צריך לערוך מעקב.

"הפרופיל הסוציו-דמוגרפי של צרכני הטבע הוא מעמד בינוני נמוך וגבוה. הניסיון בקנדה מראה כי מרחק הוא אחד הגורמים המשפיעים ביותר על הפרופיל של המבקרים, בשל הצורך בפנאי, ברכב ובציוד מתאים לשהייה ממושכת בשטח. אלה אינם בהישג ידם של המעמד הנמוך שמבלה בדרך כלל בפארקים עירוניים.

"קיים שוני רב בין חברות בצייתנות לכללים בשמורות טבע. בנורבגיה 98% מהקהל יישמע להוראות, בארצות הברית 50% ובקנדה 70%." איגלס ציטט ניסוי שנעשה באזור ברום גבוה בארצות הברית, שבו המטיילים נדרשים להיצמד לשבילים כדי שלא לפגוע בצומח האלפייני הרגיש שמעל לקו העצים. בניסוי צפו מרחוק בצועדים באמצעות משקפות, מבלי שהם היו מודעים שעוקבים אחריהם. בשלב הראשון של הניסוי המטיילים קיבלו חומר כתוב המסביר את הכללים טרם צאתם לדרך. בשלב בשני, העמידו בשביל סטודנטית במדים שלא יצרה כל קשר עם המטיילים. נמצא שעצם נוכחותה הגבירה את הציות ב-60%, עד שזו הגיעה ל-95%. ובכל זאת 5% מהאנשים שידעו את הכללים, וראו את הפקחית, סטו מהשבילים.

5 סיכום

מסמך זה מציג מגוון רחב מאוד של גישות לשימוש בהיתרים על מנת להסדיר פעילויות בשטחים מוגנים ברחבי העולם. הוא מתחיל בספרות האקדמית והמקצועית הדנה בנושא, עורך סקירה רוחבית של סוגי היתרים ואופן ביצועם, ובודק שיקולים, תהליכי קבלת החלטות ודרכי הוצאה לפועל של מערכי היתרים.

נמצאו כמה מכנים משותפים במקורות שנסקרו :

- הצורך בהגדרה ברורה של מטרות.
- דאגה למשאבי ניהול מתאימים.
- הקמת מערך ביצועי.
- יכולת בקרה ואכיפה.
- תקשורת עם הקהל והסברה.

מערכי ההיתרים מעוגנים בראש וראשונה בהגדרת המטרות של הרשויות, והאופן שבו הן בוחרות לאזן בין שימור הטבע והנגשתו לקהל. עליהן להבטיח שיש בידן המשאבים הנחוצים לניהול ההיתרים. כאן באים לידי ביטוי שיקולים כלכליים, כי הנהגת פרמיטים דורשת תשומות כספיות וניהוליות. שיקולים אלה קובעים במידה רבה את אופן הנפקת ההיתרים ואכיפתם. הם גם משפיעים על ההחלטה אם וכמה כסף לגבות כסף עבורם, כדי להעניק להם ערך ממשי ולתרום לתקציב, אך בה בעת לא לפגוע בערכים חברתיים. כאן חשוב לציין כי רוב המקורות טוענים כי גביית תשלום, וגובהו, אינם אמצעים יעילים לניהול מבקרים או ליצירת שינוי התנהגותי.

שני צמדי הפרמטרים האחרונים - בקרה ואכיפה, תקשורת עם הקהל והסברה - נוכחים מאוד בסקירה. גורמים מקצועיים מדגישים כי ללא יכולת אכיפה טובה אין טעם להנהיג היתרים. כמו כן, בקרה ואיסוף נתונים חיוניים לקבלת החלטות, והם חייבים להיות מתוקצבים בכל תהליך. נתונים אלה מסייעים גם ביצירת הבנה ציבורית והסברה אמינות, הבאות לידי ביטוי בניסוח קודים מוסכמים של התנהגות, ובממשק עם מטיילים, אם באופן וירטואלי או במפגש פנים אל פנים.

הסקירה נותנת דגש לטיילות ברכב וברגל. הנהיגה ברכב, במקומות שבהם היא מותרת, מוגבלת על פי רוב לדרכים. לעומת זאת, לגבי ההליכה לא נרשמה דרישה להקפדה על שבילים מסומנים, אלא משיקולים מובהקים של שמירה על סביבה רגישה, או על בטיחות המטיילים במקומות מסוכנים. בהתאם לכך, הגישה הביטוחית הרווחת מטילה את האחריות על המטיילים עצמם, או על מפעילי תיירות, במקרה ואלה מעורבים.

בעוד מעט מגבלות מוטלות על טיילות יומית, כמעט בכל המקרים ניכרת שליטה ובקרה על הליכה בשטחים המוגנים, על פי רוב באתרים מוגדרים שהם בהזמנה מראש ו/או בתשלום.

לבסוף, הלקח העיקרי שאפשר לקחת מסקירת מערכי ההיתרים בעולם הוא שאין דרך אחת נכונה, או אפילו מקובלת, לניהול מבקרים באופן שיעלה בקנה אחד עם עקרונות של שימור הטבע. הבחירות תלויות בפילוסופיה (כמו זו הסקנדינבית הדוגלת בגישה חופשית למשאבי הטבע), בחקיקה, בתרבות

מקומית, וביכולת ניהולית ושיקולים כלכליים, אם למנות רק חלק מהגורמים המשפיעים על מקבלי ההחלטות והרשויות האמונות על ניהול השטחים המוגנים.

ניהול מערך ההיתרים הוא דינמי ומשתנה בהתאם לתנאים המתהווים, כמו האתגרים של ריבוי מטיילים בשל COVID-19. אם ניכר צורך בניסוח מגבלות, או התרתן, הרשויות יכולות לערוך שינויים, לבחון את התוצאות, ובהתאם להחליט על מדיניות לטווח ארוך יותר. כל זאת בתנאי שמוקצים לתהליך זה האמצעים המתאימים.

- Accidentology of the normal route up Mont Blanc between 1990 and 2017*. Jacques Mourey, Olivier Moret, Philippe Descamps & Stéphane Bozon (2018). Fondation Petzl.
- Balmford, A., Green, J. M., Anderson, M., Beresford, J., Huang, C., Naidoo, R., ... & Manica, A. (2015). Walk on the wild side: estimating the global magnitude of visits to protected areas. *PLoS Biol*, 13(2), e1002074.
- Buckley, R. (2003). Pay to play in parks: An Australian policy perspective on visitor fees in public protected areas. *Journal of Sustainable Tourism*, 11 (1), 56–73.
- Cater, C., Buckley, R., Hales, R., Newsome, D., Pickering, C., & Smith, A. (2008). High impact activities in parks: Best management practice and future research. *CRC for Sustainable Tourism*.
- Dinica, V. (2018). The environmental sustainability of protected area tourism: towards a concession-related theory of regulation. *Journal of Sustainable Tourism*, 24(1), 146–164.
- Eagles, P. F. J. (2014). Research priorities in park tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 22(4), 528–549.
- Laarman, J.G., Gregersen, H.M. (1996). Pricing policy in nature-based tourism. *Tourism Management*, 17: 4, 247–254.
- Land and Water Recreation Opportunity Spectrum (WALROS) (2012)*. U.S. Department of the Interior Bureau of Reclamation.
- Leung, Y.-F., Spenceley, A., Hvenegaard, G., & Buckley, R. (2015, 2018). *Tourism and visitor management in protected areas: Guidelines towards sustainability*. Gland: IUCN.
- Management concerns and strategies – climbing across national parks in Queensland, New South Wales and Victoria*. Bungonia State Recreation Area plan of management 1998, p. 35
- Whitelaw, P. A., King, B. E., & Tolkach, D. (2014). Protected areas, conservation, and tourism-financing the sustainable dream. *Journal of Sustainable Tourism*, 22(4), 584–603.

אתרי אינטרנט

ארגונים בינלאומיים

<https://www.iucn.org>
[/https://national-parks.org](https://national-parks.org)
[/https://alparc.org](https://alparc.org)
<https://www.europarc.org>

ארצות בסדר א-ב

אוסטרליה

<https://www.nationalparks.nsw.gov.au/passes-and-fees>
<https://www.qld.gov.au/recreation/activities/camping/booking-locations>
[Attraction fees | Explore Parks WA | Parks and Wildlife Service \(dpaw.wa.gov.au\)](https://www.dpaw.wa.gov.au)
[Passes for visiting National Parks \(australiasomuchtosee.com\)](https://australiasomuchtosee.com)
<https://parks.dpaw.wa.gov.au/know/attraction-fees>

אסטוניה

[Freedom to roam | Loodusega koos RMK](https://www.visitestonia.com)
[TOP 10 hiking trails in Estonia \(visitestonia.com\)](https://www.visitestonia.com)

ארגנטינה

<https://trekaddict.co.uk/walks/fitz-roy-trek/>
[/https://www.fantasticosur.com/en](https://www.fantasticosur.com/en)
[/https://www.losglaciares.com/en/parque](https://www.losglaciares.com/en/parque)
<https://www.switchbacktravel.com/el-chalten-hikes#permits>

ארצות הברית

כללי

[Entrance Fees by Park \(U.S. National Park Service\) \(nps.gov\)](https://www.nps.gov)
<https://localadventurer.com/famous-hiking-trails-hardest-permits>

אינדיאנה

[Hoosier National Forest - Recreation Passes & Permits \(usda.gov\)](https://www.usda.gov)

אלסקה

https://www.adfg.alaska.gov/index.cfm?adfg=viewingpermits.mcneil_overview
<https://www.nps.gov/dena/planyourvisit>
[Road Lottery and Military Appreciation Day - Denali National Park & Preserve \(U.S. National Park Service\) \(nps.gov\)](https://www.nps.gov)

אריזונה

[Grand Canyon Noncommercial River Permits \(nps.gov\)](https://www.nps.gov)
[/https://navajonationparks.org/permits/backcountry-hiking-camping](https://navajonationparks.org/permits/backcountry-hiking-camping)
[Horseback Riding - Canyonlands National Park \(U.S. National Park Service\) \(nps.gov\)](https://www.nps.gov)

יוטה

<https://www.nps.gov/zion/planyourvisit/permitsandreservations.htm>

ניו יורק

<https://www.adirondackcouncil.org/page/blog-139/news/parking-reservation-system-needed-to-protect-high-peaks-1104.html>

<https://www.newyorkupstate.com/outdoors/2019/07/what-adirondack-hikers-need-to-know-about-parking-at-popular-spots>

פנסילבניה

[Horseback Riding \(pa.gov\)](#)

קליפורניה

[Wilderness Permits for John Muir Trail Hikers - Yosemite National Park \(U.S. National Park Service\) \(nps.gov\)](#)

<https://www.nps.gov/yose/planyourvisit/wpres.htm>

[/https://bearfoottheory.com/john-muir-trail-permit](https://bearfoottheory.com/john-muir-trail-permit)

[/https://yosemite.org/jmt-rolling-lottery-application](https://yosemite.org/jmt-rolling-lottery-application)

<https://www.nps.gov/yose/planyourvisit/hdwildpermits.htm>

<https://www.recreation.gov/permits/233261>

קרוליינה הצפונית

www.chimneyrockpark.com/things-to-do/rock-climbing/

שביל האפלצ'ים

[/https://appalachiantrail.org/explore](https://appalachiantrail.org/explore)

<https://www.nps.gov/shen/planyourvisit/bc-permit.htm>

<https://www.nps.gov/grsm/planyourvisit/fees.htm>

[11 Famous Hiking Trails with the Hardest Permits to Get in the US \(localadventurer.com\)](#)

<https://www.nytimes.com/2020/05/21/us/appalachian-trail-coronavirus.html>

אנגליה

[Bassenthwaite permits: Lake District National Park](#)

אקוודור

<https://www.galapagosislands.com/travel/transportation/entry-fees.html>

דנמרק

[/https://eng.naturstyrelsen.dk/experience-nature/sleeping-outside-in-nature](https://eng.naturstyrelsen.dk/experience-nature/sleeping-outside-in-nature)

טורקיה

<https://cultureroutesinturkey.com/the-lycian-way/>

[הדרך הליקית: יומן מסע מטרק בטורקיה בימי קורונה \(ynet.co.il\)](#)

טייוואן

[Online Application for Entry Permission to Taiwan's National Parks \(cpami.gov.tw\)](#)

[Taiwan National Park Permits - How to Apply - EIT \(englishintaiwan.com\)](#)

<https://www.taroko.gov.tw/en/Announcements/Fees>

ירדן

[Entrance Fees \(visitjordan.com\)](#)

[Desert Preparation —Wadi Rum Desert Eyes](#)

[Dana Nature Reserve entrance fee - Jordan Forum - Tripadvisor](#)

[Dana Biosphere Reserve | Wild Jordan](#)

נורבגיה

[/https://www.visitnorway.com/plan-your-trip/travel-tips-a-z/right-of-access](https://www.visitnorway.com/plan-your-trip/travel-tips-a-z/right-of-access)

ניו זילנד

[Department of Conservation \(doc.govt.nz\)](#)

http://www.tba.co.nz/kete/PDF_files/ITP105_recreational_opportunity_spectrum.pdf

[Bookings: Parks and recreation \(doc.govt.nz\)](#)

[Great Walks differential pricing trial \(doc.govt.nz\)](#)

[/https://www.doc.govt.nz/parks-and-recreation/things-to-do/walking-and-tramping](https://www.doc.govt.nz/parks-and-recreation/things-to-do/walking-and-tramping)

[Drone use on conservation land: Apply for permits \(doc.govt.nz\)](#)

[Horse riding care code: plan and prepare \(doc.govt.nz\)](#)

<https://www.doc.govt.nz/about-us/our-role/managing-conservation/recreation-/management/great-walks-management/great-walks-visitor-numbers>

נפאל

[/http://www.dnpwc.gov.np/en](http://www.dnpwc.gov.np/en)

[Area and Permits for Trekking, Mountaineering, Expeditions in Nepal \(visitnepal.com\)](#)

[Trekking Permit fees - Trekking Agencies' Association of Nepal \(TAAN\)](#)

סינגפור

[Going wild about nature: Long walks around Singapore an alternative to overseas travel - CNA \(channelnewsasia.com\)](#)

<https://www.nparks.gov.sg/gardens-parks-and-nature/dos-and-donts>

סקוטלנד

[/http://www.coastalway.co.uk](http://www.coastalway.co.uk)

[/https://www.outdooraccess-scotland.scot](https://www.outdooraccess-scotland.scot)

https://ldwa.org.uk/ldp/members/show_path.php?path_name=Arran+Coastal+Way

פינלנד

<https://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Bsarja/b217.pdf>

פיליפינים

<https://www.informea.org/sites/default/files/legislation/Republic%20Act%2010866%20%28Batan%20Responsible%20Tourism%20Act%202016%29.pdf>

פרו

<https://www.gob.pe/sernanp>

<https://www.anywhere.com/peru/travel-guide/protected-areas>

<https://www.parkswatch.org/parkprofile.php?l=eng&country=per&park=mphs&page=man>

<https://trekaddict.co.uk/walks/trek-the-inca-trail/>

צ'ילה

[/https://torresdelpaine.com/en](https://torresdelpaine.com/en)

[TorresDelPaine – Otro sitio realizado con WordPress](#)

<http://www.parquetorresdelpaine.cl/es>

צרפת (מון בלאן)

<https://www.tourradar.com/hg/permits-mont-blanc>

<http://www.autourdumontblanc.com/en/>

<https://www.nytimes.com/2019/07/26/travel/overcrowded-and-more-dangerous-mont-blanc-faces-a-crisis.html>

<https://alparc.org/news/mont-blanc-protection-zone-a-step-forward-to-regulate-the-number-of-visitors-to-the-summit-and-protect-these-sensitive-ecosystems>

קולומביה

[Valor de Ingreso | Parques Nacionales Naturales de Colombia](#)

[El Cocuy National Natural Park | Parques Nacionales Naturales de Colombia](#)

קנדה

<https://www.pc.gc.ca/en/voyage-travel/tarifs-fees>

<https://www.pc.gc.ca/en/pn-np/on/bruce/activ/experiences/grotto/parking>

<https://www.pc.gc.ca/en/pn-np/ab/banff/visit/tarifs-fees?park=998>

רואנדה

<https://www.visitrwanda.com/interests/gorilla-tracking>

שוודיה

<https://www.nationalparksofsweden.se/national-park-facts/new-national-parks/>

נספח א' – הסברים נלווים לבקשת היתר לטרק בפארק טארוקו בטייוואן

Online Application for Taiwan National Park Permits

• Application Type

Online application: Please apply through this system to obtain an Eco-Protection Areas (Park) Entry Permit, and fill in the following form according to regulations. After obtaining a permit, please apply for a restricted mountain areas (Police/Mountain) Entry Permit from the National Police Agency or local police units, if needed.

Please contact the Park Entry Permits Office (Taroko National Park Headquarters, Tourism and Recreation Section) if you have any further questions.

Tel : +886-3-8621576 or +886-3-8621100 ext. 605

Office Hours: Mon – Fri 08:30 – 12:30; 13:30 – 17:30

• Application Deadline

1. Please submit the application between 7 a.m. to 11 pm. The system will be closed from 11pm to 7a.m., the next morning, every day for routine maintenance. Restrictions regarding maximum number of visitors are applied to some routes. Please pay attention to related information and restrictions regarding maximum number of visitors.

2. Mt. Qilai, Qilai North Peak, Qilai Mountains, East section of Mt. Qilai, Qilai South Peak, Mt. Nanhu, Nanhu-Zhongyangjian, Section 1.~2. North of Central Mts., Section 2. North of Central Mts., Mt. Shuan-Mt. Lingming, Mt. Shuan single ascent, Bilu- Yangtou Trek, Mt. Qingshui, and other routes:

*Application window open 5-30 days before date of intended entry (closing at 3 pm, 5 days before the date of intended entry).

*Each application is only applicable to one team. A team can be consist of a maximum of 12 people. A separate (new) application should be applied when the number of team members is greater than 12. An applicant can be a team member or a team leader once a day. (For example, one cannot be a member of a team and the leader of another on the same day.)

*Applications submitted less than 5 days before entry will not be accepted.

*Applications submitted within 30 days before entry will be arranged in the order of submission time.

*Once an application is approved, the date of entry, party members (including the leader, team members, Emergency Coordinator) cannot be altered or added.

Cancellation (for individual or for the entire party) is acceptable. Additional applications should be submitted when additional members wish to participate.

3. Mt. Yangtou, Mt. Bilu single ascent route:

*Application window open 3-30 days before entry (closing at 3 pm, 3 days before the date of intended entry).

*Each application is only applicable to one team. A team can be consist of a maximum of 12 people. A separate (new) application should be applied when the number of team members is greater than 12. An applicant can be a team member or a team leader once a day. (For example, one cannot be a member of a team and the leader of another on the same day.)

*Applications submitted less than 3 days before entry will not be accepted.

*Applications submitted within 30 days before entry will be arranged in the order of submission time.

*Once an application is approved, the date of entry, party members (including the leader, team members, Emergency Coordinator) cannot be altered or added. Cancellation (for individual or for the entire party) is acceptable. Additional applications should be submitted when additional members wish to participate.

4. Zhuilu Old Road single day route:

*Submissions are accepted between 3 pm the day before the day of entry to 30 days before the day of entry.

*An applicant can only apply for a 12-people party once a day for Zhuilu Old Road. An applicant can be a team member or a team leader once a day. (For example, one cannot be a member of a team and the leader of another on the same day.)

*The latest submission time for Zhuilu Old Road is before 3 pm the day before entering on Tuesday to Friday and before 3 pm on Friday for entry on Saturday to Monday. The application should be applied before 3 pm the day before consecutive holidays. The applications submitted within 30 days before entry will not be limited by the regulations mentioned above.

*Once an application is approved, the date of entry, party members (including the leader, team members, Emergency Coordinator) cannot be altered or added. Cancellation (for individual or for the entire party) is acceptable. Additional applications should be submitted when additional members wish to participate.

• Qualification

All the visitors could do the application in this system. Foreign visitors could fill in the passport number or ARC number in the ID No. field. Please offer the correct information and practical plan.

Team leaders shall be adults aged 18 or above, and capable of maintaining the climbing team's safety.

Team members under the age of 18 shall obtain the consent of a parent, and the Consent Form signed by the parent or guardian shall be uploaded on the system.

• Process to Fill Vacancies

Standby measure—the limit on the number of people on each route does not equal to the number of bed available in mountain huts(cabins). The following standby measure was established in response to the limit on number of climbers being greater than the number of beds available:

Bed vacancy standby: When scheduling itinerary, applicants can choose to stay at cabins or to bring their own tents. When cabins are demanded, bed vacancy of the cabins will be distributed according to time order of applications. When no beds are available at the moment of submission, any already-approved party cancels their reservations, thus freeing bed vacancies, the system will redistribute bed vacancies to the parties according to time order of applications. Bed vacancy standby ends at 3 pm before the day of departure.

Route waitlist: Every route allows up to 10 teams on the waitlist for each route each day. When a route is fully booked, the system will automatically register applicants on the waitlist. If an already-approved party cancels their application for that day and the number of freed places is equal or more than the number of people in the first team on the standby list, the system will automatically move the first team on the waitlist to within the quota. If an already-approved party cancels their application for that day and the number of freed places is less than the number of people in the first team on the standby list, the system will automatically contact the first team on the waitlist by email informing them that places are available and that they can modify the number of persons on their team to fit the available freed places. If the notified team does not take the places within two days, their application will automatically be cancelled and the places will be offered to the next team on the waitlist. The waitlist expires according to the time limit for application for each route.

Zhuilu Old Trail waitlist:

*A flexible increase in daily quotas according to the last team that submitted their application before the quota has been reached.

*A maximum of 10 teams on standby (waitlist) to hike Zhuilu Old Road per day.

When the daily quota for Zhuilu Old Road has been reached, the system will automatically register applications on standby (waitlist).

*If an already-approved party within the daily quota cancels their application for that day and the number of freed places is equal or more than the number of people in the first team on the standby list, the system will automatically move the first team on the waitlist for that specific day to within the quota (the entire party member will be approved by the park if there are no violation records.). If after the first team is moved to within the quota and the remaining freed places is still more than the number of people in the next (second) team on the standby list for that specific day, the system will automatically consider this standby party, and follow suit for successive parties according to their application submission time. The system will pause the above standby measures when the number of people on the next standby team is equal to or more than the remaining freed places within the quota for the specified day.

*If the total number of persons admitted to Zhuilu Old Road exceeds the daily quota, the standby measures detailed above in (C) will be suspended until the number of persons admitted to Zhuilu Old Road is less than the daily quota (i.e. if persons/teams already within the daily quota cancel their applications to reduce the total number of admitted persons).

*The standby application window for Zhuilu Old Road ends at 3 pm the working day before the date of intended entry (i.e. 3 pm the day before consecutive public holidays).

- **Modifications**

*Once an application is approved, the date of entry, party members (including the leader, team members, Emergency Coordinator) cannot be altered or added. Cancellation (for individual or for the entire party) is acceptable. Additional applications should be submitted when additional members wish to participate.

*When visitors who has been granted access cannot make it to the trip, cancellation of the permits has to be made online before 3 pm the day before entry. Cancellation can be made online for individual or for the entire party.

- **Foreign Visitors**

Advance Application for Zhuilu Old Road (Foreigners Only)

*Application window: 35 days to 4 months before date of intended entry; weekdays only (Monday to Thursday, excluding public holidays)

*Application Website: Through the English version of the "Online Application for Taiwan National Park Permits" website

*Restrictions: Applicants can submit one application (maximum 12 persons per application) for Zhuilu Old Road per date of intended entry. An applicant can be a team member or a team leader only once per day (e.g. one cannot be a member of a team and the leader of another team on the same day.) All team members must possess foreign nationality; please upload the photo page of your valid passport or a resident ID card as proof.

*Once an application has been approved, the date of entry and the names of all team members (including the leader, team members, and the emergency coordinator) cannot be altered, and additional team members cannot be added to the same application. Cancellation (for an individual or for the entire party, excluding the team leader) can be accepted. Separate applications should be submitted if additional members wish to hike on the same date of intended entry.

*Standby Measure: There will be no standby measures (i.e. waitlist) for foreign visitor applications to Zhuilu Old Road. All applicants regardless of nationality are welcome to apply through the standard application window (1 – 30 days before date of intended entry) if the quota for foreign visitors has already been reached.

- Others

1. If a typhoon warning, forest fires, or other emergency announcement has been issued, the Park Headquarters may implement additional emergency measures that prohibit entry to one or more trails. All Park Entry Permits approved during the affected dates for the affected routes will be deemed void (ineffective) upon the issuance of the announcement. If teams are already en route during this period, please cooperate with emergency personnel and follow instructions to either evacuate the mountain area in danger or to temporarily stay at a safe location to wait out the natural disaster.

2. Emergency contacts are critical information during crisis. Please fill in the name and the phone number of family members that are not going to the trip. Team members should not share the same emergency contact except for foreigners or team members who come from the same family. Contacting addresses should be addresses for contacting purposes.

3. Management of Violations:

1. Park personnel administering the Park Entry Permits system will check the violation records of the applicant, the team leader, and all team members, and review their application accordingly.

2. If an applicant, team leader, and/or team member falls into any of the following, the Park Entry Permits Office may prevent the entry of the relevant person(s) into the Ecological Protection Area and its application for admission to the park from the date of the violation or the date of the administrative ruling of the Department, and impose a fine on the prohibition of the announcement:

Restriction on entering the Park for a half year:

i. Notwithstanding abnormal weather or special conditions, a team does not enter the Park and has not cancelled their Park Entry Permit by 15:00 the day before Park Entry. The applicant and the team leader will be served the restriction.

ii. Notwithstanding abnormal weather or special conditions, a team does not enter the Park following their application itinerary. The applicant and the team leader will be served the restriction.

Restriction on entering the Park for a full year:

i. Those who violate Articles 13 and 19 of the National Parks Law; enter the park without permission; lie to park wardens and rangers; bring unapproved personnel; and travel without a team leader (For Zhuilu Old Road: if all members excluding the team leader completed the hike, only the team leader will be served the restriction). The team leader will be served the restriction.

ii. In response to the special environment in the mountainous area and the safety of the overall team members, the team leader does not take full responsibility for the safety and management of emergencies on behalf of the team. The team leader will be served the restriction.

4. Feeding or harassing wild life are forbidden inside the national park.

5. Visitors are not allowed to take pets into Ecological Protection Areas, Archeological Protection Areas or Special Scenic Areas (except along roads).

6. Porters and any other support personnel should be included as team members in the Park Entry Permit application.

7. When entering any Ecological Protection Area, teams should bring with them their Park Entry Permits, Mountain Entry Permits, and/or identification of all team members for checking by park ranges and wardens. Please contact the National Police Agency for more information regarding applications for Mountain Entry Permits.

8. In order to maintain equal opportunity for all teams and applications, teams must follow their proposed itinerary and enter/exit the Park on their listed dates. Teams may not enter the Park on any other dates other than their proposed entry date.

9. Hikers intending to enter Ecological Protection Areas and other restricted zones within the National Park should first successfully obtain a Park Entry Permit before obtaining a Mountain Entry Permit. Hikers embarking on one-day out-and-back routes must also apply within the same time periods pertaining to their routes to ensure equal rights for all hikers.

THE NAVAJO NATION
PARKS & RECREATION
DEPARTMENT

Martin L. Begaye
Department Director

ADMINISTRATION

POST OFFICE BOX 2520

WINDOW ROCK

ARIZONA 86515

TEL 928.871.6647

FAX 928.871.6637

www.navajonationalparks.org

PROGRAMS & PARKS

ANTELOPE CANYON
TRIBAL PARK

BOWL CANYON
TRIBAL PARK

FOUR CORNERS
TRIBAL MONUMENT

LITTLE COLORADO
RIVER OVERLOOK

MONUMENT VALLEY
TRIBAL PARK

COTTONWOOD
CAMPGROUND

WINDOW ROCK TRIBAL
PARK

SPECIAL EVENTS
SECTION

WINDOW ROCK
SPORTS CENTER

THE NAVAJO NATION

BACKCOUNTRY PERMIT REQUEST

Date: _____

Arrival Date: _____

Departure Date: _____

Name: _____

Phone No. _____

Address: _____

Vehicle Make: _____ Year: _____

Vehicle Color: _____ Lic. Plate #: _____

Name of Trailhead: _____

Name of Camping Site: _____

E-mail address : _____

Tribal Parks:

☐ Monument Valley Navajo Tribal Park
PO Box 360289
Monument Valley, Utah 84536
(435) 727-5870/5879
For designated areas outside the park.

☐ Lake Powell Navajo Tribal Park
For Rainbow Bridge & Waterholes Canyon
Trail Permits
PO Box 4803
Page, AZ 86040
(928) 698-2808

☐ Little Colorado River Tribal Park
PO Box 459
Cameron, AZ 86020
(928) 679-2303

☐ Navajo Parks and Recreation Department
For San Juan River
PO Box 2520
Window Rock, AZ 86515
(928) 871-6647

☐ Cottonwood Campground
At Canyon De Chelly
Call (928) 674-2106
For designated areas outside Canyon De
Chelly Monument

LOCATION:	Beginning Date:	Ending Date:	CAMPING & HIKING	No. of Nights / Days	No. of Persons	Total
<i>*Example*</i> <i>San Juan River</i>	<i>5-30-14</i>	<i>6-1-14</i>	\$12.00 per person per day	3	8	\$ 288.00
			\$12.00 per person per day			\$
			\$12.00 per person per day			\$
			\$12.00 per person per day			\$
			\$12.00 per person per day			\$
Total:						\$

Please mail this request form and the amount due by **money order** or **cashier's check** to the appropriate address above. You can also request for permits at each Tribal Park upon arrival during office hours.

IMPORTANT: All money orders or cashier's checks must be payable to: Navajo Nation.

Senderos de Uso Público

Se consideran senderos de uso público aquellos que se encuentren señalados en el mapa oficial del parque y que cuenten con señalización e infraestructura acorde a la categoría e intensidad de uso.

En el caso de Parque Nacional Torres del Paine, los senderos se clasifican de acuerdo a sus usuarios: caminantes, caballares, ciclistas y mixtos.

En negrita se destacan los cambios para esta temporada

Nombre del sendero	Usuarios		
	Caballares	Caminantes	Ciclistas
Campamento Paso – Refugio Grey		X	
Campamento Torres – Mirador Base de las Torres		X	
Campo Esmeralda	X		
Cañadón Macho – Curva de la Nariz	X	X	X
Cañadón Macho – Laguna Cebolla	X	X	X
Chileno (límite) – Campamento Torres		X	
Coirón – Dickson		X	
Dickson – Los Perros		X	
Dickson – Retén Dickson	X		
Hotel Grey – Puente Pingo		X	
Interpretativo Laguna Azul		X	
Italiano – Los Cuernos (límite)		X	
Italiano – Mirador Valle del Francés		X	
Lago Paine–Dickson	X		
Laguna Amarga – Cañadón Macho	X	X	X
Laguna Amarga – Hotel Las Torres (límite)		X	
Laguna Amarga – Lago Sarmiento		X	
Laguna Amarga – Puerta Verde (Serón) (Solo en dirección hacia Laguna Amarga)		X	
Laguna Azul – Laguna Cebolla	X	X	X

Laguna Cebolla – Lago Paine	X	X	X
Laguna de los Juncos		X	
Laguna Linda	X		
Laguna Negra	X		
Laguna Verde – Lago Sarmiento		X	
Paine Grande – Administración (solo en esa dirección entre el 1 de noviembre y el 31 de marzo. El resto del año, se permite en ambas direcciones)		X	X
Los Perros – Campamento Paso		X	
Mirador Cóndor		X	
Mirador Ferrier		X	
Mirador Glaciar Grey (Guardas)		X	
Mirador Lago Sarmiento		X	
Mirador Los Cuernos		X	
Mirador Masle		X	
Misceláneo (Laguna Tagua)		X	
Paine Grande – Italiano		X	
Pampa Serrano – Campo del Dieciocho	X		
Paso de la FERIA – Laguna Amarga	X		X
Paso de la FERIA – Laguna Honda	X	X	
Pinturas Rupestres		X	
Puente Pingo – Isla de los Hielos		X	
Puente Weber – Laguna Verde	X	X	
Refugio Grey – Mirador Grey (roca)		X	
Refugio Grey – Paine Grande		X	
Río Grey (Puente Grey-Lago Grey)	X		
Serón (límite) – Coirón		X	

Department of Social Research

Israel Nature and Parks Authority | 3 Am Ve Olamo Street | Jerusalem
9546303, Israel

Dr. Lior Chen liorch@npa.org.il

נספח ד' – שאלון לדוגמא

Jerusalem, February 2021

The Israel Nature and Parks Authority would be very grateful if you could please answer a few questions regarding the implementation of special permits in protected areas in your agency.

Name of respondent:

E-mail:

Agency:

Country:

Please mark the special permits required in your parks and whether an additional fee is required for any of the following activities:

Activity	Permit required ✓	Payment required ✓
Hiking		
Overnight visits		
Camping		
Off trail backpacking		
Mountain bicycles		
Horseback riding		
Rock climbing/Abseiling		
Mountain climbing/canyoneering		
Boating/canoeing/rafting		
Wildlife trekking or viewing		
Hunting/Fishing		
Flying drones		
Research		
Professional photography		
Special areas and attractions within the parks (such as native lands, entrance to caves, animal enclosures)		
Other		

What are the primary criteria for determining the need for the above measures?

Criterion	✓
Protection of a sensitive environment	
Visitor safety	
Visitor education and behavior	
Improving visitor experience	
Controlling visitor traffic	
Reducing the number of visitors	
A general control measure	
A way to generate income	

Comments:

- Are hikers required to receive multiple permits for trails that involve several special protected areas and any connecting unprotected areas?

Permit ✓	Payment ✓

Comments:

- How is non-payment of permits/fees enforced?

Warning ✓	Citation ✓	Fine ✓

Comments:

- Do you set visitor quotas, and if so how do you determine the quota?
- Please describe the decision-making process involved in implementing permits/fees, such as internal decisions, legislation, etc.
- Have you ever reversed or cancelled the requirement for special permits and/or fees, and in which case?

